

Ons Pensioen

TIJDSCHRIFT VAN DE BPP: BELANGENVERENIGING
PENSOENGERECHTIGDEN PENSOENFONDS ZORG EN WELZIJN

Veel gesprekken
met de minister

P. 7

Kortingen voorlopig
van de baan

P. 13

Pensioendiscussie
gegijzeld
door dogma's

P. 28

NU MET €25,- KORTING

8-DAAGSE STANDPLAATS BUSREIS COMPLEET VERZORGD individueel of met gezelschap

- Halen en Brengen vanaf diverse opstapplaatsen en bij kleine gezelschappen (15 personen) vanaf uw huisadres
- Vernieuwd afwisselend excursie-aanbod 2020
- Vier keer een halve dagtocht via schitterende toeristische routes met een bezoek aan een museum of een folklorisch evenement
- Dagtocht met drie uur varen op de Friese meren
- Excursies zijn inclusief entree-gelden en consumptie
- Reis is op basis van volledig pension
- Uitgebreid ontbijt- en lunchbuffet (met een koud/warm gerecht)
- Hollandse keuken, mogelijkheid tot afstemming op dieet
- Kamers (rookvrij) met douche/toilet + tv en per LIFT bereikbaar
- Dagelijks schoonmaak van uw kamer incl. schone handdoeken
- Gezellige avondprogramma's

Vertrek in 2020 op

30 mei

6 en 13 juni

4 en 11 juli

22 en 29 aug

5, 12 en 19 sept

(korting niet verzilverbaar, alle fouten voorbehouden; *zie website voor bepalingen en aanvullende informatie)

~~€ 595,- p.p.~~

€ 570,- p.p.

MET DE SERVICE VAN HET HALEN EN
BRENGEN PER LUXE TOURINGCAR

Geldig tot 29-2-2020*. Toeslag 1-pers.kamer € 10,- per dag. Boekingskosten € 5,- p.p. Vraag onze folder aan of kijk op de vernieuwde website voor meer informatie.

FAMILIE ARRANGEMENT 15 EN/OF 30-40 PERSONEN

Hotel Aan de Vaart biedt ook de mogelijkheid om met eigen familie een familieweekend (of langer) te organiseren. Er zijn twee accommodaties voor 15 of 30 personen die u kunt huren. Gelegen in Appelscha tussen twee prachtige gebieden, het Nationaal Park het Drents-Friese Wold en het natuurgebied Fochteloërveen, is er in de omgeving voldoende te doen en te bekijken. Uiteraard helpen we u graag om een mooi programma samen te stellen.

We hopen u snel te mogen
verwelkomen

Uitstel, geen afstel!

De gezamenlijk ouderen bonden en andere organisaties die de gepensioneerden vertegenwoordigen hebben het voor elkaar gekregen dat Minister Koolmees voorlopig af ziet van kortingen op de ingegane pensioenen voor 2020.

ROELOF JAN MULDER

Hulde! Maar het betreft hier slechts een uitstel van eventueel toch te nemen maatregelen. En dat is het geval als de huidige rekenrente regels ook binnen het nieuwe pensioenakkoord gehandhaafd blijven. En we horen verschillende wetenschappers met Klaas Knot van DNB voorop al roepen dat dit toch echt noodzakelijk is om de pensioenen over 60 jaar ook voor de jongeren te kunnen garanderen. Zestig jaar! Wat kan er in die 60 jaar niet allemaal gebeuren? Als de economie niet in elkaar stort kan je er zeker van zijn dat het pensioenkapitaal dan met nog eens een factor twee of meer vermeerdert. Want dat gebeurt met een gemiddeld rendement van 5%. Zelfs als je de jaarlijkse pensioenuitkeringen af trekt blijf het pensioenkapitaal groeien. Onze BPP en met name haar onderhandelaars blijven hameren op het feit dat de rekenregels in het nieuwe Akkoord veranderd moeten worden. Zou dat niet het geval zijn dan moet er in de toekomst echt gekort gaan worden en gaat de pensioenpremie stijgen naar zo'n 40%. Wie gaat/kan dat betalen? Over de zorg voor een goed pensioen voor onze jongeren gesproken! Steeds duidelijker wordt echter dat de onrust onder gepensioneerden stijgt. Ze hebben al 10 jaar geen indexering gehad. Belastingmaatregelen zijn vaak in hun nadeel uitgevallen. In allerlei sectoren is er sprake van (soms forse) salarisverhogingen binnen de CAO. Maar zij glijden steeds verder af, soms naar het absolute bestaansminimum. In die tien jaar dat er

niet geïndexeerd mocht worden zijn de pensioenvermogens meer dan verdubbeld. Ruim voldoende geld dus om te kunnen indexeren. Die onrechtvaardigheid wordt nu steeds manifester en dus wordt de actiebereidheid van ouderen ook steeds groter. Het is natuurlijk ook eigenlijk te zot voor woorden dat

kortingen nu ineens wel kunnen worden uitgesteld terwijl de fondsen zogenaamd te weinig geld in kas zouden hebben, zoals een journaliste van het Financieel Dagblad onlangs in het programma Meldpunt van MAX ook nog eens stelde zonder dat ze gecorrigeerd werd, Schande!

In dit nummer van Ons Pensioen geeft Jaap van der Spek een inzicht in de laatste ontwikkelingen in het pensioendossier (pag. 13 e.v.). Interessant is ook de discussie die onlangs onder auspiciën van Netspar werd gehouden tussen tien vertegenwoordigers van jongerenorganisaties en tien vertegenwoordigers van de ouderen generatie (pag. 16 e.v.). Eric van Eck neemt ons mee op zijn treinreis naar Nieuw Zeeland (pag. 35 e.v.). En op pagina 30 vindt u een ontroerend kerstverhaal. De redactie wenst u fijne feestdagen en een heel gelukkig Nieuwjaar. —

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

“
Ruim voldoende
geld om
te kunnen
indexeren.
”

Colofon

Kwartaal tijdschrift van de BPP: Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfondsen Zorg & Welzijn (PFZW).

Aangesloten bij de NVOG: de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden.

Website

www.pfzw-belangenvereniging.nl

Hoofd- en eindredactie

Roelof Jan Mulder (Ons Pensioen),
Telefoon: 06 53842210
E-mail: roelof.j.mulder@planet.nl
Gitte Jansen-Nieudorp
(Pensioenbelangen)

Redactieleden

Jaap van der Spek, Eric van Eck,
Pierre Thijssen.

Medewerkers aan dit nummer

Audrey, Joop Blom, Eric van Eck,
Maarten Maas, Cees Michielse,
Roelof Jan Mulder, Prof. B.M.S. van
Praag, Jaap van der Spek, Pierre
Thijssen, Marjoke Wessels.

Grafisch Ontwerp

William van Giessen

Afbeeldingen

pixabay.com

Druk en verzending

Editoo

Verantwoording

Het ledenblad 'Ons Pensioen' is het contactorgaan van de BPP en verschijnt vier keer per jaar. Ons Pensioen komt tot stand in samenwerking met 'Pensioenbelangen' (van de NBP). De meningen en visies in dit blad zijn niet noodzakelijkerwijs die van het verenigingsbestuur. De redactie streeft ernaar de onderwerpen vanuit een breed en diverse

perspectief te behandelen. Het is aan de lezer zelf om (mede aan de hand van meningen en visies in dit blad) tot eigen oordeelsvorming te komen. Voorts is de redactie niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties en bijsluiters. Overname van (delen van) artikelen is toegestaan, met bronvermelding. De redactie plaatst met regelmaat reacties, artikelen en meningen van lezers. Reacties kunnen worden gezonden naar: roelof.j.mulder@planet.nl. De redactie behoudt zich het recht voor reactie niet, dan wel ingekort te plaatsen zonder daarover vooraf met de inzenders te overleggen. De redactie werkt met een redactiestatuut.

Bestuur

Voorzitter: Liesbeth Schaap
Vice voorzitter: Jaap van der Spek
Secretaris: Cees Michielse
Penningmeester: Jaap Dijkstra
Leden: Jan van Pijkeren, Baukje
Vegter, vacature

Ledenadministratie

Adreswijzigingen en opzeggingen graag als volgt doorgeven:
ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl of Jan van Pijkeren, tel. 06-30 68 98 73.
Opzeggingen gedurende het verenigingsjaar gaan in per 1 januari daaropvolgend.

Lid worden

De contributie bedraagt slechts €11 per jaar (meer mag natuurlijk ook!). Het partnerlidmaatschap is €5,50 per jaar. U kunt zich aanmelden via de website of via een brief met gegevens aan de ledenadministrateur. Betalingen kunnen worden overgemaakt op banknummer NL83 INGB 000 455 2579 (ING Bank) t.n.v. Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW.

In geval van overlijden

Bij overlijden stopt uw ouderdomspensioen van PFZW. Uw partner en kinderen hebben in principe recht op Partner- en Wezenpensioen. Ook hebben zij recht op een eenmalige slotuitkering die gelijk is aan drie maal het bruto maandbedrag van uw Ouderdomspensioen. Over die uitkering wordt geen belasting en zorgpremie ingehouden. Uw partner krijgt deze uitkering. Is er geen partner, dan krijgen de kinderen jonger dan 21 jaar de uitkering. Is er geen partner of wees is die aanspraak maakt op deze uitkering, dan kan deze worden uitbetaald aan de natuurlijk persoon die kosten heeft gemaakt in verband met uw overlijden. Bij overlijden stopt ook uw lidmaatschap van de BPP. Heeft u een partner die gerechtigd is tot een partnerpensioen van PFZW dan zal BPP onder gelijke voorwaarden en zonder kosten uw lidmaatschap graag omzetten in een lidmaatschap van uw partner. De pensioenbelangen van uw partner blijven op die manier behartigd.

Commissie Financiële Dienstverlening

In geval van problemen met PFZW over uw pensioenberekening, zoek contact op met de voorzitter van deze BPP-commissie:
Cees Michielse (06-47856168)
contact@pfzw-belangenvereniging.nl

Advertenties

Advertenties voor Ons Pensioen gaan samen met advertenties voor Pensioenbelangen. Meer info via Bondsbureau NBP: 070-3601921 of info@pensioenbelangen.nl.
Tarieven op aanvraag.

Inhoudsopgave

3	“Uitstel, geen afstel”
4	colofon
5	Inhoudsopgave
6	“Een roerig najaar”
7	“Veel gesprekken met de minister en politieke partijen”
11	Oproep ALV april 2020
12	Koepel Gepensioneerden gaat er echt komen
13	Kortingen voorlopig van de baan
16	Jongeren en ouderen niet tegen elkaar uitspelen
18	Economische groei zwakt af (prognose CPB)
20	Het negatieve renteprobleem
22	Meer aandacht voor preventie
23	Premie zorgverzekeringen 2020
24	Kruiswoord puzzel en cryptogram
26	Pas verschenen
27	Audrey's DeliCasa
28	Pensioendiscussie gegijzeld door drie dogma's
30	Hoe kan dat nou? Een kerstverhaal
32	Collectieve verzekeringen een sigaar uit eigen doos
33	Minidemonstratie in Maastricht
35	Het zwarte gat. Met de trein naar Nieuw Zeeland
39	Over de BPP

Een roerig najaar

Enorme onrust bij alle gepensioneerden vanwege de eventuele kortingen die dit jaar ofwel volgend jaar op tafel liggen als de huidige regels worden gevolgd. Alle seinen staan bij ons en bij vele ouderenorganisaties op rood.

AUTEUR:
LIESBETH SCHAAP

Een voor mij onbekende gepensioneerde man die ik ergens op een terras sprak, vertelde mij dat hij zich door de pensioenregelgeving bestolen voelde en dat al vele jaren. Immers, zijn pensioen was al vele, vele jaren niet geïndexeerd. Dat gaf hem een slecht gevoel en weinig vertrouwen voor de toekomst.

LIESBETH SCHAAP

Dat 'bestolen voelen' bleef in mijn hoofd rondzingen want ik vond het niet zomaar wat dat die gedachte bij een leeftijdgenoot, om voor hem begrijpelijke redenen, heeft postgevat. Wat te doen?

Ik weet dat onze koepelorganisatie met volle inzet en deskundigheid en uit alle macht probeert de mogelijke kortingen op korte termijn te voorkomen. Vervolgens zal worden ingezet op de invulling van het nieuwe pensioenakkoord, waar eveneens veel energie in wordt gestoken. Op het moment dat ik dit schrijf is het razend spannend of de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het lef zal hebben om de kortingen te voorkomen en daarmee onder meer het overleg over het nieuwe pensioenakkoord in ieder geval niet te frustreren. Wanneer u dit leest, is in ieder geval duidelijk wat de Minister heeft bepaald. Laat ik hopen dat dat besluit zodanig is, dat de beleving van mijn gesprekspartner op het terras niet nog meer het 'bestolen worden' gevoel zal geven. Nee, indexeren zal er op dit moment niet inzitten maar kortingen voorkomen is nu wel heel belangrijk.

Mocht de Minister het korten op de pensioenuitkeringen niet voorkomen dan zal plan B in werking treden. Hoe treurig ik dat zou vinden, laat zich hier niet beschrijven. Een geweldige kans voor de toekomst in de pensioenwereld zou daarmee gemist zijn en de schade niet te overzien.

Welnu, ik hoop op een wijs besluit voor de toekomst van de

pensioenen voor jong en oud. Dat is ten slotte in het belang van alle deelnemers en pensioengerechtigden en daarmee het doel van onze Belangenvereniging.

Ondertussen zit ik alweer met oorwarmers, warme jas en handschoenen op de fiets. Ook de eerste maaltijd boerenkoolstamppot heeft op tafel gestaan. Zoals ik al eerder opmerkte: de tijd vliegt en daarmee de seizoenen. Alweer het einde van een jaar in zicht met de maand december als feestdagen-topper. Hoe u ook die maand viert of heeft gevierd, ik hoop dat u ervan heeft kunnen genieten. Mocht dat om welke reden dan ook anders zijn, dan wens ik u alle sterkte en goeds toe.

Het nieuwe jaar staat voor de deur. Graag wens ik u voor dat nieuwe jaar driemaal g toe: gezondheid, geluk en goeds. Onder dat 'goeds' versta ik ook voor 2020 de doelstelling van de BPP: de belangenbehartiging van onze leden en wellicht tot ziens bij onze ALV in april a.s. —

“
Ik hoop op een wijs besluit voor de toekomst van de pensioenen voor jong en oud.
”

Veel gesprekken met de minister en politieke partijen

De afgelopen maanden zijn bestuurlijk gezien bepaald druk geweest.

AUTEUR:
CEES MICHIELSE

De voorbereiding van de algemene vergadering van de BPP in april 2020 zijn begonnen. Elders in dit blad treft u al een eerste aankondiging en voorlopige concept agenda aan. Daarnaast was er praktisch iedere dag wel wat aan de orde rondom de dreigende pensioenkortingen, de moeizaam op gang komende onderhandelingen over een nieuw stelsel en de voorbereiding van onze inbreng voor de bijeenkomsten van de Pensioenraad bij PFZW.

Veel e-mails ook van betrokken leden die onze aandacht vroegen. Praktische problemen rondom de eigen pensioensituatie. Deze konden veelal tot tevredenheid worden behandeld en beantwoord. Veel opmerkingen ook over de actuele pensioendiscussie en wat daarmee te doen. Reacties waar wij steeds erg blij mee zijn, omdat ze een goede indruk geven van wat onze achterban belangrijk vindt.

Reacties ook op het helaas te late verschijnen van het vorige nummer van OP. Wij hopen dat dit slechts een eenmalig incident zal blijken te zijn geweest. Daaraan gekoppeld de reactie van velen dat de inhoud wel erg ver af stond van de actualiteit. Bij al deze zaken heeft het bestuur stil gestaan en wij gaan daarop hieronder nader in.

Dreigende kortingen voorlopig van de baan.

Onder het motto "stop de kortingen" zijn de gezamenlijke ouderenorganisaties van start gegaan met een campagne om de dreigende kortingen van onze pensioenen een halt toe te roepen. Er zijn brieven

gestuurd naar de besturen van de pensioenfondsen. Wij hebben hen opgeroepen zo nodig een beroep te doen op de artikelen 141 en 142 van de pensioenwet. Deze artikelen geven zo wel de minister als de DNB de bevoegdheid gelet op bijzondere economische omstandigheden van kortingen af te zien. Er zijn ook veel gesprekken gevoerd met de minister en politieke partijen. Gelukkig is inmiddels gebleken dat in ieder geval voor het komende jaar voor de meeste fondsen, waaronder ons PFZW, de kortingen van de baan zijn. Weliswaar onder het voorbehoud dat er in de resterende weken van dit jaar op de beurs en met de rente geen grote negatieve effecten optreden. Toch zijn de voorbereidingen voor verdere acties niet voor niets geweest. Zij blijven paraat voor het geval er in de komende periode zaken gebeuren die ons verzet daartegen noodzakelijk maken.

Voortgang pensioendiscussie.

Op het moment dat wij dit schrijven is er nog niet al te veel bekend over de voortgang in de onderhandelingen over de uitwerking van het pensioenakkoord. Wel lijkt het er op dat het allemaal veel complexer is, mede door de absurd gedaalde rente, dan oorspronkelijk was voorzien. De klankbordgroep waarin de ouderenorganisaties participeren is een eerste keer bijeen geweest waarbij vooral over de procedures is gesproken. Daaruit putten wij goede hoop dat het in ieder geval de intentie is dat onze inbreng serieus wordt genomen en invloed zal hebben. Maar zoals de Engelsen zeggen: The proof of the pudding is in the eating. Dan pas wordt duidelijk of wij inderdaad voldoende ruimte hebben gekregen en

“
Gelukkig: kortingen voorlopig van de baan.
”

of dit resulteert in een voor ons aanvaardbaar eindresultaat. In de geformuleerde doelstellingen van het pensioenakkoord kunnen wij ons nog steeds vinden. De discussie over de rekenrente wordt ons inziens het bijna alles overheersende thema. Wordt daarvoor niet een adequate oplossing gevonden dan zullen ook zaken als transitie en afschaffing doorsnee premie niet van de grond komen.

Pensioenraad PFZW.

Zolang de hierboven genoemde zaken niet tot een oplossing zijn gekomen moeten pensioenfondsbesturen zich noodgedwongen baseren op de huidige wet- en regelgeving. Zij lieten met ons duidelijk blijken dat dreigende kortingen ook wat hen betreft onnodig en onwenselijk zijn. Zeker de grote pensioenfondsen vinden wij in die strijd aan onze zijde. Maar tegelijkertijd moeten zij zich voorbereiden en daarover communiceren op mogelijke kortingen als door DNB of minister daarop niet wordt ingegrepen. Dat leidt bij delen van onze achterban begrijpelijk tot veel verwarring en soms ook onbegrip. Geluiden als ze (de besturen) moeten gewoon burgerlijk ongehoorzaam zijn en de kortingen niet doorvoeren zien wij regelmatig in e-mails op Facebook en in telefonische reacties langskomen. Gelet op ingrijpen van de toezichthouder, wat dan een reële optie is, zou dit echter eerder grotere problemen opleveren dan iets oplossen. Maar zoals eerder aangegeven voorlopig lijkt de dreiging van kortingen van de baan.

Reacties op artikelen OP.

Tamelijk veel reacties de afgelopen keer op de diverse artikelen in OP. Enerzijds vonden die hu oorsprong in het gegeven dat OP een vrij lange doorlooptijd kent tussen het moment waarop de artikelen worden geschreven en de datum waarop de postbezorging plaats heeft. Dat is een euvel dat ons ook deze keer weer parten kan spelen omdat er ongetwijfeld nieuwe ontwikkelingen zullen zijn in die tussen liggende periode. Voor zover die niet kunnen worden meegenomen bij de controle van de drukproeven zullen wij steeds moeten verwijzen naar de website, waarop vaak meerdere keren per week die ontwikkelingen wel worden weergegeven en voorzien van onze reactie.

Ook is de redactieformule zo dat we weliswaar in onze berichten vanuit het bestuur de standpunten van de BPP verwoorden, maar dat op de overige pagina's de opvattingen ook van anderen worden weergegeven als dit bijdraagt over kennis van de pensioenmaterie en daarmee een bijdrage levert aan de pensioenkennis. In dit kader ontvingen wij ook diverse reacties op

het interview met de nieuwe bestuursvoorzitter van PFZW, Joanne Kellermann. Net als bij de andere artikelen werd de inhoud van dit interview ook getroffen door de vertraagde verschijning. Zowel in de vraagstelling als de beantwoording ontbraken daardoor de meest recente ontwikkelingen in het pensioendebat. Een aantal reacties hebben betrekking op de vraag of iemand met een verleden bij DNB wel vertrouwd kan worden als boegbeeld van PFZW. Het bestuur van ons fonds heeft immers al langer het uitgangspunt dat herziening van het stelsel noodzakelijk is en dat daar dan ook een andere methode bij hoort om de verplichtingen te berekenen.

Het bestuur van de BPP begrijpt deze primaire reactie van deze leden, maar ziet zowel in het interview als in onze eerste ervaringen binnen de Pensioenraad een duidelijke bevestiging dat de benoeming van deze nieuwe voorzitter door het bestuur zeker verantwoord is.

Uit zowel de uitspraken in het interview als in haar actieve betrokkenheid bij de discussies binnen de Pensioenraad van PFZW blijkt dat zij de uitgangspunten van PFZW ten volle onderschrijft en zich daarvoor wil inzetten.

Inzicht in de argumenten van voor- en tegenstanders en een breed samengesteld persoonlijk netwerk zijn daarnaast ingrediënten die juist in de komende periode van groot belang zijn om daadwerkelijk invloed uit te oefenen. En als dat niet voldoende waarborg zou zijn, de BPP blijft natuurlijk de ontwikkelingen en standpuntbepalingen kritisch volgen. Gelet ook op de openheid die daarbij binnen PFZW bestaat hebben wij er duidelijk vertrouwen in.

Aankondiging Algemene Ledenvergadering.

De voorbereidingen voor onze jaarlijkse algemene ledenvergadering zijn reeds begonnen. Elders in het blad staat de officiële oproep en een voorlopige agenda.

Gelet op de behoefte om naast de huishoudelijke zaken die horen bij een alv voldoende tijd te hebben voor de bespreking van een thema en de onderlinge contacten is tot een iets ruimer tijdschema besloten. Het huishoudelijke deel van de agenda behandelen we in de ochtend, vervolgens lunchen we gezamenlijk en daarna vindt de themabijeenkomst plaats. Zie voor verdere details de oproep tot de alv en de bijbehorende agenda. —

Als huidige rekenrente wordt gehandhaafd verdwijnt het draagvlak voor het pensioenakkoord

Pensioencommissie NVOG over pensioenakkoord.

Als huidige rekenrente wordt gehandhaafd verdwijnt het draagvlak voor het pensioenakkoord.

AUTEUR CEES MICHELSE

Een belangrijk adviesorgaan van de pensioenkoepels is de pensioencommissie waarin wij als BPP actief participeren. Ook hier hebben gedurende de vakantieperiode de activiteiten doorgang gevonden. Dat heeft geresulteerd in een gericht advies aan het bestuur hoe zich op te stellen om dit onvolledige akkoord om te zetten in concrete afspraken. De hoofduitgangspunten laten zich als volgt samenvatten:

1. Het vertrouwen in een stevige positie en daarmee invloed van de klankbordgroep is niet erg groot en dient mede door een benoeming van een onafhankelijk voorzitter versterkt te worden.
2. In alle stadia van de verdere besluitvorming blijft het niveau van de te hanteren rekenrente cruciaal en omdat deze ook bepalend is tijdens de overgangperiode dient aan dit onderwerp prioriteit te worden gegeven.
3. De pensioencommissie is er van overtuigd dat indien voor de komende periode, voorafgaande aan de transitie, kortingen moeten worden toegepast op basis van een rekenrente die in de toekomst niet meer zal gelden, het draagvlak voor de veranderingen en zelfs voor het stelsel als geheel ernstig zal worden aangetast.

4. Het uiteindelijke resultaat zal in zijn geheel moeten worden beoordeeld. Uitgangspunten zijn daarbij een evenwichtige behandeling van alle deelnemersgroepen, een duidelijke verbetering van het huidige stelsel en het herstel van vertrouwen in het pensioenstelsel.
5. De PC acht het wenselijk om uit te gaan van een betaalbaar pensioenstelsel, dus eerst te kijken naar een betaalbare premie met behoud van de ambitie. Dat moet de doorbraak voor de rekenrente opleveren.
6. Een goede en tijdige communicatie tussen de leden van de klankbordgroep, het bestuur en de pensioencommissie vergt voor de komende tijd extra aandacht en prioriteit.

Voor degenen die geïnteresseerd zijn in een meer technische uitwerking van dit standpunt verwijzen wij naar de website van de BPP <https://www.pfzw-belangenvereniging.nl/pensioen-debat-2/pensioenakkoord> —

Er zijn, zelfs nu aan het eind van dit jaar, nog steeds leden die hun jaarcontributie van € 11,- niet hebben overgemaakt. De penningmeester doet een dringend beroep om dit alsnog te doen door overmaking op bankrekening NL83 INGB 0004 5525 79 t.n.v. Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW'. Daarnaast zijn we bij de recente contributiemailing weer geconfronteerd met veel retouren. Heeft u en nieuwe email provider laat ons uw nieuwe email-adres dan weten. Graag via een mailtje aan ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl.

Extra AOW-verhoging ter compensatie van kortingen?

Van diverse kanten is de afgelopen tijd de suggestie gedaan om kortingen van de pensioenen te compenseren door een extra verhoging van de AOW. Als wij dit schrijven is nog niet bekend wat het Kabinet met deze suggestie zal doen in het kader van de begroting voor 2020.

AUTEUR CEES MICHIELSE

Het bestuur van de BPP zal pas een definitief standpunt bepalen wanneer de concrete plannen bekend zijn, maar heeft al wel de voor- en nadelen van een dergelijke aanpak in beeld gebracht zodat we straks adequaat en snel onze reactie kunnen geven.

Een van de redenen waarom vriend en vijand het Nederlandse pensioensysteem als een van de beste, zo niet het beste, ter wereld beschouwen, ligt in het gegeven van een stevig basis pensioen voor iedereen in de vorm van de AOW en een breed gedragen en toegankelijke 2e pijler in de vorm van de aanvullende pensioenen. Het gegeven dat de AOW een omslagstelsel is waarbij de uitkeringen in enig jaar moeten worden betaald uit heffingen in dat zelfde jaar, terwijl de 2e pijler gefinancierd wordt middels kapitaaldekking en de bijeengebrachte premies gedurende lange periode collectief belegd worden, is daarbij van belang. Een goed evenwicht tussen de omvang van die eerste pijler en de tweede pijler is daarbij van belang en zou niet door incidentele beslissingen mogen worden aangetast.

Een rekenrendement dat uitgaat van beleggingsopbrengsten is vele malen adequater.

Natuurlijk als langere tijd niet kan worden geïndexeerd, zoals nu al langer het geval is, en voor de toekomst zelfs kortingen dreigen, zal er iets moeten gebeuren om de koopkracht voor iedereen op pijl te houden. Maar invoering van een rekenrendement dat uitgaat van de beleggingsopbrengsten van de fondsen in plaats van het huidige systeem waarbij de verplichtingen op basis van de rente moet worden berekend is vele malen adequater dan een compensatie via de

AOW. We noemen in dat kader een aantal elementen die nader beoordeeld zullen moeten worden.

1. Een correctie van de kortingen en het niet indexeren van de pensioenen is zeker voor de koopkracht van de gepensioneerden, wanneer meer structurele oplossingen niet worden doorgevoerd, van eminente betekenis.
2. Daarbij moet worden onderkend dat voor personen met een relatief laag aanvullend pensioen dit veel beter uitwerkt dan voor mensen met een wat hoger aanvullend pensioen.
3. Dit element wordt nog versterkt doordat extra kosten voor de AOW in principe via belastingheffing, en niet door verhoging van de AOW-premie, worden bekostigd hetgeen het netto-effect voor de wat hoger betaalden extra nadelig maakt. Dit onder erkenning dat de sterkste schouders de zwaarste lasten kunnen dragen, maar ook daaraan zitten grenzen, waarbij wij in het bijzonder aan de toch al zwaar getroffen middeninkomens denken.
4. Onderkend moet bovendien worden dat de compensatie alleen uitwerking heeft voor reeds ingegane pensioenen, maar geen compensatie biedt voor alle actieve deelnemers die eveneens getroffen worden door niet indexatie en mogelijke kortingen.
5. Tenslotte past het aandacht te geven dat niet alle fondsen met kortingen te maken krijgen en sommige zelfs nog (gedeeltelijk) kunnen indexeren. Moeten die dan toch de hogere AOW ontvangen?

Oproep deelname aan Algemene Ledenvergadering 2020

Op dinsdag 21 april 2020 vindt de Algemene Ledenvergadering (ALV) plaats van de Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW (BPP). Wij vergaderen in de Koningshof, Kerkplein 1, 3941 HV Doorn. tel.: 0343 414 270.

U bent daar vanaf 10.30 uur welkom. Tot 11.00 uur kunt u een kopje koffie of thee nemen en tegelijkertijd u aanmelden. Van 11.00 tot 12.30 uur vindt het huishoudelijke deel van de vergadering plaats. Daarna is er tijd voor de lunch en onderlinge contacten tot 14.00 uur. In de middag is de themabijeenkomst van 14.00 tot 16.00 uur.

Wilt u deelnemen aan deze bijeenkomst dan is aanmelding daarvoor noodzakelijk. Dat kunt u doen door een schriftelijke aanmelding die u dan moet sturen naar BPP p/a NVOG, Postbus 2069, 3500 GB Utrecht. De voorkeur heeft het echter wanneer u de aanmelding digitaal doet via onze website www.pfzw-belangenvereniging.nl/aanmelden.

Uit de bijgevoegde agenda blijkt dat het bestuur een voordracht heeft voor een nieuw bestuurslid. Eventuele voorstellen voor andere kandidaten kunnen tot 4 weken voor de ALV schriftelijk bij het bestuur worden ingediend. Bij de definitieve oproep voor de vergadering zal een dergelijke kandidatuur kenbaar worden gemaakt.

Agenda van de vergadering

11.00 - 11.15 uur

Opening
Welkom en inleiding door Liesbeth Schaap, voorzitter

11.15 - 12.30 uur

Huishoudelijke vergadering
* Verslag van de ALV van 23 april 2019
* Jaarverslag 2019
Benoeming Bestuursleden
* voordracht Rob van Vredendaal als nieuw bestuurslid.
* ter toelichting wordt het rooster van aftreden bij de

vergaderstukken ingesloten

- Financiën
- * Jaarrekening 2019
- * Verslag kascommissie 2019 (ter vergadering)
- * Benoeming kascommissie 2020
- * Begroting 2020
- * Vaststelling contributie 2021
- * Actualiteit

12.30 - 14.00 uur

Lunch en onderling samenzijn

14.00 - 15.30 uur

Thema: Actuele stand van zaken in pensioendebat
* Inleiding Omdat wij willen aansluiten bij de actualiteit is op dit moment nog niet bekend wie de externe inleider van het thema zal zijn. Bij de definitieve oproep zal dit worden bekend gemaakt.
* Reactie daarop vanuit BPP-bestuur
* Discussie met de zaal o.l.v. voorzitter BPP

15.30 - 16.00 uur

Rondvraag en sluiting

Na afloop gelegenheid tot napraten onder het genot van een drankje (tot 16.30 uur).

Er is voor gekozen de keuze voor een externe inleider en het onderwerp van de themadiscussie pas later te maken gelet op de huidige impasse in het overleg.

De stukken voor de vergadering en de aanvullende informatie bij de diverse agendapunten zal ongeveer drie weken van tevoren via email of zo nodig per post worden toegestuurd aan de leden die zich hebben aangemeld. —

Koepelinformatie NVOG KNVG

Koepel Gepensioneerden gaat er echt komen!

Woensdag 13 november in Culemborg, de ledenvergaderingen van de NVOG en de KNVG. Een belangrijke middag. Niet alleen worden de ontwikkelingen op pensioengebied besproken, maar het in juni al genomen fusie besluit, wordt formeel bekrachtigd. Juridisch is nu alles rond en kan de nieuwe vereniging “Koepel Gepensioneerden” (KG) per 1 januari starten met goedgekeurde statuten en huishoudelijk reglement.

Per 1 januari treedt ook het nieuwe bestuur aan. Op dit moment is er nog geen nieuwe voorzitter. Zoals bekend zullen de huidige voorzitters van de KNVG en de NVOG niet de voorzitter worden van KG. Totdat een nieuwe voorzitter gevonden wordt, zullen Joep Schouten en Jaap van der Spek wel als een duo voorzitter aanblijven. Het nieuwe bestuur gaat bestaan uit vertegenwoordigers van KBO Brabant en FASv, te weten Noud van Vugt en Erik Triemstra. Het betreft statutaire zetels. Vanuit de KNVG zullen verder aan het nieuwe bestuur deelnemen Dick van der Windt (secretaris) en Dick Bode (penningmeester), vanuit de NVOG Peter Sibinga (vicevoorzitter, portefeuille interne organisatie) en Jaap van der Spek (vicevoorzitter, portefeuille relatiebeheer, interne en externe communicatie).

De nieuwe Website is bijna gereed. Eerst moest er een goed logo komen. Dat logo, in de kleuren van de KNVG en NVOG, werd op de ledenvergadering gepresenteerd.

Door de fusie is KG nu de grootste seniorenorganisatie van Nederland. De ANBO heeft een kleine 100.000 leden, KBO-PCOB een kleine 250.000 leden en KG zo'n 290.000 leden. Dat, naast de verzamelde deskundigheid, een grote achter-

ban belangrijk is voor de zeggingskracht van de organisatie, is één van de redenen om tot een fusie te komen. Toch zal KG zich op die grootte niet willen voorstaan. KBO-PCOB claimt in de uitingen dat zij de grootste zijn, tot nu toe was dat ook zo, maar we gaan die strijd niet aan. Het is belangrijker, dat we alle mogelijke moeite doen om juist samen met de andere seniorenorganisaties één front te vormen in de belangenbehartiging in Nederland en in Europa. Als je de seniorenorganisaties van de vakbonden en seniorenorganisatie NOOM bij het totaal van aangesloten senioren optelt, dan hebben we het over ruim 800.000 van de 3 miljoen gepensioneerden. Een organisatiegraad van ruim 25%. Ook al zijn de organisaties verschillend, juist door die samenwerking kunnen we wat bereiken. En dat is in de huidige problematische situatie rond de pensioenen hard nodig! —

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

Laatste ontwikkelingen pensioendossier

Kortingen voorlopig van de baan

De afgelopen weken zijn er in de verschillende media artikelen verschenen en op radio en televisie uitzendingen geweest over het opschorten van de kortingen door minister Koolmees.

Korte termijn

Daaraan voorafgaande heeft een vertegenwoordiging van de gezamenlijke seniorenorganisaties (KNVG, waaronder KBO Brabant, NVOG, waaronder de FASv, NOOM, ANBO, KBO-PCOB, FNV en CNV senioren) een gesprek gehad op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarin we ruimschoots de gelegenheid kregen om onze brief toe te lichten, met de argumenten om gebruik te kunnen maken van artikel 142 van de pensioenwet. Onder bijzondere economische omstandigheden kan de minister (bijvoorbeeld) dreigende kortingen voorkomen. We hebben toegelicht waarom wij denken dat er echt bijzondere omstandigheden zijn, met name omdat het in Nederland economisch goed gaat. We snapten dat de minister geen juridische risico's wil lopen, maar vinden ook dat er meer dan voldoende redenen zijn om wel van artikel 142 gebruik te maken. Met als doel 'rust' te realiseren in de aanloop naar een vernieuwing van het pensioenstelsel. Die rust is hard nodig, want het ergste wat er kan gebeuren is, dat kortingen op dit moment het vertrouwen in het stelsel en in de pensioenfondsen nog verder onderuit halen.

In het overleg van die woensdag, voorafgaande aan de brief van de minister

naar de Tweede Kamer, is er goed naar ons geluisterd en is in vertrouwelijkheid afgetast waarin we elkaar zouden kunnen vinden. De minister heeft conform zijn toezegging aan de Tweede Kamer de afgelopen tijd indringend met de pensioenfondsen gesproken en is nu in de fase van overleg met relevante partijen, waaronder het platform jong/oud. Daarna is het in de ministerraad besproken en in het coalitieoverleg daarna. Gelukkig hebben wij kunnen constateren dat de minister in zijn brief aan de Tweede Kamer de goede conclusies heeft getrokken. Er moest rust komen en er waren goede argumenten om daarom de dreigende kortingen op te schorten.

De politieke voortekenen waren gunstig. Ook via hun eigen kanalen en netwerken hadden vertegenwoordigers uit de seniorenorganisaties de afgelopen tijd hun best gedaan om invloed uit te oefenen. Het was verheugend te merken dat, mede daardoor, Kamerbreed de wens aanwezig was om onnodige kortingen te voorkomen. Alles met elkaar hebben de inspanningen van zeer velen tot dit resultaat geleid.

Grote vraag is of de rug ook de komende tijd recht wordt gehouden als Klaas Knot van DNB (De Nederland-

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

se Bank) tegengas gaat geven. Dan zal duidelijk moeten worden of onze volksvertegenwoordiging, regering en kabinet, de dienst uitmaken of dat de dienst wordt uitgemaakt door (slechts) een advies- en toezichtorgaan. Als dat laatste zou gaan gebeuren is er wel iets heel ernstigs aan de hand in ons land.

Acties waren voorbereid

De gezamenlijke seniorenorganisaties hadden de weken voorafgaande aan de beslissingen van de minister en de Tweede Kamer allerlei acties voorbereid voor het geval de minister kortingen niet zou voorkomen. Datzelfde deden de vakbonden, waarmee we regelmatig contact hadden. Het was goed om te merken dat alle seniorenorganisaties niet alleen een bijdrage wilden leveren, maar ook bereid waren om daarvoor geld ter beschikking te stellen. ANBO en KBO-PCOB hadden menskracht en elk € 10.000,- ter beschikking gesteld. NVOG en KNVG, die heel veel menskracht van vrijwilligers inzetten, hadden een inzamelingsactie onder de lidorganisaties gehouden en kwamen gezamenlijk op een bedrag van bijna €30.000,- en de senioren van de vakbonden droegen bij aan de eigen vakbondsacties, maar wel in overleg met de seniorenorganisaties. Allereerste noodzakelijke voorbereiding waren getroffen (en al wat kleingeld uitgegeven) ‘voor het geval dat’. Nu de minister en de Kamer gekozen hebben, is actie voorlopig overbodig, maar we blijven alert en de acties blijven klaar staan, want je weet nooit en het is goed om druk te kunnen blijven uitoefenen.

Klankbordgroep geen klapvee

De grote vraag die al een paar maanden boven onze hoofden zweeft, is in hoeverre de NVOG, KNVG en de andere seniorenorganisaties daadwerkelijk betrokken gaan worden bij de uitwerking van het pensioenakkoord. Weliswaar hadden we al de toezegging dat we samen met jongeren in een klankbordgroep zouden zitten, die regelmatig overleg zou hebben met de stuurgroep, maar het was de vraag wat de echte betekenis daarvan zou zijn.

“
Een belangrijke
vraag voor
ons was, of
we echt wel
wat in de melk
te brokkelen
zouden hebben.
”

We wisten al dat de stuurgroep zou bestaan uit de sociale partners, overheid en adviseurs (bijvoorbeeld DNB en pensioenfederatie) en dat er werkgroepen zouden komen om van alles in opdracht uit te zoeken. Een zogenoemde voorbereidingsgroep (ook uit de sociale partners en de overheid) gaat van alles verzamelen en met adviezen doorgeven aan de stuurgroep. Die stuurt dan alle relevante zaken door naar de klankbordgroep ter bespreking. Behalve een klankbordgroep van senioren en jongeren (elk met 5 personen vertegenwoordigd) is er overigens ook nog één van wetenschappers. Een belangrijke vraag voor ons was, of we echt wel wat in de melk te brokkelen zouden hebben. Of dat we, ook in het tijdschema, zouden worden beschouwd als een soort klapvee.

Daarom was de eerste bijeenkomst met de stuurgroep spannend en niet zonder zorgen. Vooral omdat het in deze eerste confrontatie zou gaan over de vraag hoe onze inbreng daadwerkelijk gestalte zou krijgen in het ambitieuze schema met als einddoel om voor de zomer van 2020 een hoofdlijnennotie te hebben waarin alle besluiten voor de uitwerking zijn vastgelegd. Een ambitieus schema omdat daarna nog zo’n anderhalf jaar nodig is om tot aangepaste wetgeving te komen, zodat per 1 januari 2022 echt met het vernieuwde stelsel aan de slag kan worden gegaan.

Er wordt echt naar ons geluisterd

De eerste bijeenkomst heeft ons vertrouwen gegeven, dat er echt naar ons zal worden geluisterd. Omdat alle aanwezigen benadrukten dat voor het realiseren van een vernieuwing van het stelsel groot draagvlak, ook van gepensioneerden en jongeren, nodig is wil een pensioenakkoord in z’n uitwerking kans van slagen hebben. Maar ook omdat er een grote delegatie uit de stuurgroep aan tafel zat. Van de kant van de stuurgroep, onder voorzitterschap van Gert Jan Buitendijk (directeur werk SZW), waren dat vertegenwoordigers van het ministerie, de vakbonden, de werkgevers, de pensioenfederatie

en De Nederlandse Bank. We hebben serieus kunnen praten over de vraag hoe onze inbreng gestalte zou kunnen krijgen met als achtergrond dat we alleen goed mee kunnen praten, en denken, als we de relevante informatie uit de voorbereidingen ook hebben. De vergelijking gaat wat mank, maar in hoofdlijnen komt het neer op wat gebruikelijk is bij pensioenfondsen die het goed voor hebben met hun verantwoordingsorgaan. Het gaat niet om de kilo’s papier aan voorbereidingsstukken, maar wel om goede en relevante rapportage en de mogelijkheid nog serieuze inbreng te hebben op basis van voldoende gegevens. Zodat wij ook op een fatsoenlijke manier kunnen toetsen aan onze al eerder vastgestelde toetsingscriteria en de aanbevelingen van onze gezamenlijke pensioencommissie. In deze eerste bijeenkomst werd ook naar deze criteria en onze toelichting erop gevraagd, zodat de contouren alvast in de verdere stuurgroepdiscussie zouden kunnen worden meegenomen. Daarbij hebben we ook nog gewezen op de resolutie van het CDA congres, waarin opgenomen is, dat bij de vernieuwing van het stelsel niet alleen voorzichtige rekenregels nodig zijn, maar ook dat daarbij rekening moet worden gehouden met de rendementen die de fondsen op bijvoorbeeld hun aandelen pakketten maken.

Zoals de minister al publiekelijk had aangekondigd zijn er grote zorgen over een stelsel van aanvullende pensioen wanneer de rente de komende tijd laag blijft (‘lage renteomgeving’ wordt dat zo mooi genoemd). Is zo’n stelsel nog houdbaar als het spaargeld nauwelijks meer wat oplevert? Het ministerie heeft twee onderzoeksinstituten gevraagd daarnaar onderzoek te doen in de verwachting dat de resultaten ongeveer in mei 2020 bekend zullen zijn. Maar heeft ook gezegd, dat het proces van uitwerking van het pensioenakkoord niet kan wachten en dus ook door moet gaan.

Vertrouwelijkheid

In een proces als waarbij we nu betrokken zijn, is de kans van slagen klein als er

tussentijds allerlei berichten naar buiten komen over de inhoud en de discussies. Die gaan dan een eigen leven leiden met vaak allerlei nare publiekelijke en politieke consequenties van dien. Dat is de reden dat wij ook vertrouwelijkheid moeten en willen betrachten waar het de inhoud van de uitwerking, de conclusies en de opvattingen betreft. Daar zullen we ons, bij een ook voor ons goed lopend proces, aan houden.

Voortgang

Op grote schaal wordt nu door de voorbereidingsgroep, door de werkgroepen, door andere deskundigen en door de stuurgroep verder gewerkt. Met de twee klankbordgroepen als belangrijke sparingpartners. Natuurlijk blijven wij gedurende het hele proces op het vinkentouw zitten en zullen we reageren als blijkt dat we toch niet serieus genomen worden, maar op dit moment gaan we het proces met vertrouwen in. Het zal ook van ons en van onze deskundigen (de klankbord ondersteuningsgroep) veel tijd en energie vragen, wellicht ook op tijden en momenten waarop je liever iets anders zou doen, maar het is voor iedereen, en zeker voor de gepensioneerden, van groot belang dat er druk op de ketel blijft bestaan en dat we over een jaar eindelijk kunnen zeggen, dat er een akkoord is waar ook wij achter kunnen staan. Wordt vervolgd. —

“
Het gaat niet
om de kilo’s
papier aan
voorbereidings-
stukken, maar
wel om goede
en relevante
rapportage
”

Jongeren en ouderen niet tegen elkaar uitspelen

In Tilburg discussieerden ouderen, jongeren en de wetenschap over de pensioensituatie, een verslag.

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

“
Jongeren bouwen geen of weinig pensioen op vanwege flexibele werksituaties.
”

Je hoort het vaak en je leest het veel: “Nu indexeren gaat ten koste van de jongeren”. Of: “Als wij straks met pensioen gaan, is er geen geld meer over, dan is de ruif leeg”. Het omgekeerde hoor je ook: “Jongeren moeten nog beginnen met sparen, hebben een heel leven voor zich, en ouderen hebben niet zoveel tijd meer. Heel veel van al het geld in de pensioenpotten, die 1.500 miljard euro’s, is door ouderen ingebracht en via de pensioenfondsen bij elkaar gespaard. Het is hun uitgespaard loon. En al ruim 10 jaren staan ze op de nullijn, is er niet geïndexeerd, terwijl er wel geld voor is”.

Redenen genoeg om jongeren en senioren bij elkaar te brengen en eens goed met elkaar van gedachten te laten wisselen over wat er nu wel, en wat er niet waar is. Waar de belangen gelijk lopen, en waar de verschillen zitten. Het wetenschappelijk pensioeninstituut NETSPAR was bereid een bijeenkomst te organiseren, waarin jongeren en ouderen met elkaar en met de wetenschap zouden praten over wat er aan de hand is in de pensioenwereld, welke ideeën bestaan over de redenen om tot vernieuwing van

het pensioenstelsel over te gaan en hoe die vernieuwingen er dan het beste uit kunnen zien.

Dat gebeurde in november in Tilburg in een wel heel bijzondere ruimte, een verbouwde spoorwegwerkplaats, waarin een grote bibliotheek en vele vergaderruimten ondergebracht zijn. Tien vertegenwoordigers (van KNVG, NVOG, KBO-PCOB, ANBO, Senioren CNV en FNV) en ook 10 vanuit de jongerenorganisaties. Helaas waren er maar 7, maar die deden dan ook goed mee in de discussies. Een paar vertegenwoordigers van het Pensioenlab (jongeren FNV, CNV en VCP) en een paar uit politieke jongerenorganisaties. De jongeren van VVD, CDA en het CNV ontbraken.

Het probleem van flexibilisering
We waren het er met elkaar over eens, dat er redenen genoeg zijn om het vastgelopen pensioensysteem weer vlot te trekken en daarbij ook te betrekken dat vele jongeren weinig tot geen pensioen opbouwen, omdat ze in flexibele werksituaties zitten. Maar ook omdat er veel organisaties zijn, vooral in de diensten en

ict-sector, die niet meer aangesloten zijn bij pensioenfondsen. Door de verplichtstelling tot een paar jaren geleden (2010) bouwde zo’n 90 % van de werknemers aanvullend pensioen op, maar dat percentage loopt terug. Door de flexibilisering, maar ook omdat veel werknemers, al dan niet gedwongen, zzp-er zijn geworden. Los van het feit dat het voor betrokkenen zeer vervelend is, als ze later worden geconfronteerd met het feit dat ze niet of te weinig aanvullend pensioen hebben opgebouwd, ook voor de maatschappij ontstaan er vervelende gevolgen. Bij het flink dalen van het aantal mensen met een aanvullend pensioen verminderen ook de belastinginkomsten van de staat fors. En neemt het aantal mensen toe, dat gebruik zal moeten maken van huur- en andere toeslagen. Een zorg, die door zowel jongeren als ouderen gedeeld wordt.

Verstandig om nu niet te korten

Met elkaar zijn we het er over eens, dat de financiële situatie evenwichtig moet worden verdeeld, maar ook dat de laatste jaren door het niet indexeren geld is gevloeid van oud naar jong. En dat het in afwachting van de verdere uitwerking van het pensioenakkoord verstandig is om nu niet te korten. Het vertrouwen in het stelsel van vooral jongeren, maar zeker ook senioren en oudere werknemers is toch al niet groot, maar zou bij het doorvoeren van kortingen helemaal verdwijnen. Dat is geen goede voedingsbodem voor de acceptatie van een vernieuwd stelsel.

Rekenregels

Er liggen in de uitwerking van het pensioenakkoord nog veel vraagstukken die moeten worden opgelost. Iedereen wil dat het aannemen van een vernieuwd stelsel generatie-evenwichtig gebeurt. Wat niets anders betekent, dan dat elke generatie evenveel voordeel, dan wel evenveel nadeel gaat ondervinden. Een moeilijke vraag is van welke tijd je uitgaat. Als van dit moment wordt uitgegaan, dan wordt vergeten, dat er de laatste jaren in de pensioenvermogens geld naar de jongeren is gegaan. Maar hoelang ga je terug? Wat is dan eerlijk? En als de zogenoemde doorsneepremie verdwijnt, een politiek breed gedragen wens. Wie moet of moeten dan de rekening betalen van de oudere werknemers die moeten worden gecompenseerd? Door de lage dekkinggraden in de pensioenfondsen is daar geen geld (meer) te halen, maar een forse verhoging van de premie is ook niet reëel. Grofweg betalen werknemers en werkgevers (door de afdracht van de werkgevers) ongeveer met één dag werken per week de premie inleg voor hun aanvullend pensioen. Werkgevers en werknemers vinden eigenlijk dat hier

niet veel rek meer in zit. En ook werkt niet mee, dat de rente waarschijnlijk lange tijd laag zal blijven. Heeft het dan nog zin om voor een pensioen te sparen, als niet ook voorzichtig rekening mag worden gehouden met een klein deel van de behaalde, dan wel mogelijk te behalen rendementen?

Geld opnemen tijdens premiebetaling onverstandig

In het voorlopige pensioenakkoord wordt de mogelijkheid geboden om tot 10% van het pensioen na pensionering in één keer op te nemen. Dat zou kunnen om de hypotheek bijvoorbeeld vervroegd verder af te lossen. De voor- en nadelen zijn besproken, waarbij is aangehaald, dat het ook nu al mogelijk is om eerst een hoger pensioen te innen en na 10 jaren een lager pensioen (de zogenoemde hoog/laag constructie). Over het algemeen was men er niet voor om tijdens de premiebetaling al de mogelijkheid te bieden geld op te nemen. Dat heeft onmiddellijk effecten op de opbouw, die mensen vaak niet goed kunnen inschatten. De vraag is ook of er geen neiging gaat bestaan het geld eerder te innen en ‘later wel te zien wat het wordt’. Ook is nog gesproken over keuzemogelijkheden, zoals een opbouw met een hoger risico (met een grotere kans op een beter pensioen, maar ook op negatieve effecten), een meer gegarandeerd pensioen (maar dan lager) of de standaard ‘er tussen in’. Het laatste woord is over dit onderwerp nog niet gesproken, maar groot enthousiasme over keuzemogelijkheden was er niet.

Op veel onderwerpen hebben senioren, jongeren en wetenschappers, zoals dat zo mooi heet, elkaars nieren geproefd. Met in ieder geval de gezamenlijke overtuiging dat we veel gedeelde belangen hebben en dat grootouders hun kinderen en kleinkinderen een goed pensioen toewensen en omgekeerd. Aan het einde van de dag is afgesproken dat er een vervolg komt, maar dan in groter verband. Zodat meer senioren en jongeren met elkaar in gesprek kunnen gaan. Omdat jongeren werken en/of studeren lijkt een avondbijeenkomst of een conferentie op een zaterdagochtend geschikter dan een bijeenkomst overdag.

De wetenschappers van NETSPAR hebben er goed aan gedaan de organisatie op zich te nemen en hun inbreng te leveren. Jongeren en senioren genoten in goede sfeer nog van een afsluitend glas. —

Prognose van het Centraal Plan Bureau (CPB):

Economische groei zwakt af en de zorguitgaven blijven stijgen

De toekomst echt voorspellen kunnen we natuurlijk niet, maar niets doen lost ook niets op. Daarom is het van belang om door middel van scenario's te proberen aan te geven wat de effecten kunnen zijn van maatregelen, bijvoorbeeld op financieel-/economisch gebied.

AUTEUR: MAARTEN MAAS

CPB heeft daartoe een eerste poging gedaan voor de periode tot en met 2025. Dit heet de middellange termijn verkenning (MLT). Deze eerste poging gaat uit van wat nu bekend is en verwacht wordt, zonder nieuw beleid, maar wel met aannames over de uitwerking van het pensioenakkoord en het klimaatakkoord. Dit vormt het Basisscenario.

Een belangrijk verhaal, zeker ook voor de politiek, omdat wordt aangegeven wat in de komende kabinetperiode (bij ongewijzigd beleid) verwacht kan worden op het gebied van begroting, werkgelegenheid, lonen, prijzen (inflatie) en koopkracht. Ongewijzigd beleid betekent bijvoorbeeld dat uitgegaan wordt van de huidige rekenrente-methodiek.

En die uitkomst is niet zo gunstig, zeker niet voor gepensioneerden. Laten we dit opvatten als een waarschuwing!

Onderstaand een samenvattend overzicht van de economische ontwikkeling in Nederland volgens deze MLT:

- in de afgelopen periode (2014 – 2017)
- de huidige periode (2018 – 2021)
- en een prognose voor de komende jaren (2022 – 2025).

	2014-2017	2018-2021	2022-2025
Groei BBP (Bruto Binnenlands Product) daalt	2,1	1,8	1,1
Inflatie blijft laag (lager dan ECB-doelstelling)	0,5	1,7	1,5
Loonstijging is gematigd	0,6	2,7	2,3
Werkloosheidspercentage (ultimo-cijfers)	4,9	3,7	4,3
Koopkrachtontwikkeling (mediaan)	1,3	1,1	0,0
Overschot/tekort op overheidsbegroting	-0,7	0,6	-0,3

Prognose gemiddelde (mediane) koopkracht van alle huishoudens 2022-2025

Deze zal naar verwachting dalen naar nul. Dit komt doordat de beperkte stijging van de reële cao-lonen (en dus ook de AOW) teniet wordt gedaan door o.a. hogere zorgpremies en lastenverzwaring in de belastingen (box 1). Gepensioneerden hebben bovendien nog het nadeel van geen of beperkte indexering en bij een aantal fondsen zelfs nominale verlaging van de aanvullende pensioenen (zie ook onderstaande toelichting van het CPB).

Koopkrachtdaling verwacht voor (meeste) gepensioneerden

Omdat de lonen niet veel stijgen, zal ook de AOW niet veel stijgen, maar waarschijnlijk nog net iets meer dan de inflatie (cpi, consumenten prijs index). Maar: de meeste pensioenen zullen niet geïndexeerd worden, sterker nog: mogelijk gekort gaan worden met 2,5% per jaar in de periode 2021 – 2023. En de zorgkosten zullen verder gaan stijgen (N.B. De hogere zorgpremies en hoger eigen risico zitten niet in de cpi, maar wel in de koopkrachtcijfers!). Dus dat wordt een negatief toekomstig totaalplaatje!!

Zie de onderste (roze) lijn in onderstaande grafiek. Die geeft aan, dat de mediane statistische koopkracht voor gepensioneerden in de periode 2022 – 2025 voor wat hogere inkomens gaat afnemen met 0,7% per jaar. (Mediaan wil zeggen: 50% heeft een grotere daling, en 50% heeft minder daling, of is voor een kleine groep nog positief).

Toelichting van het CPB

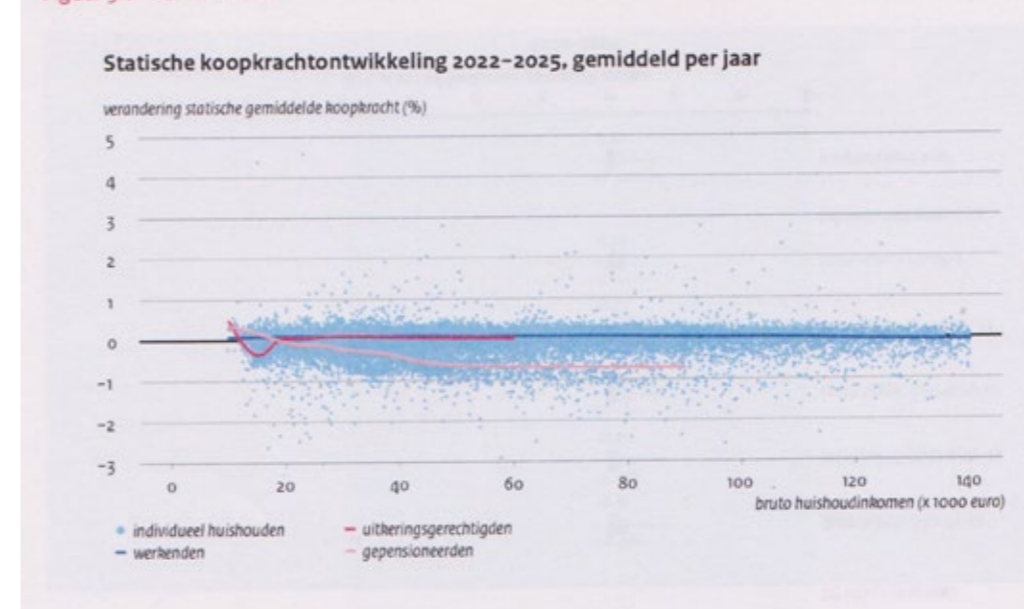
Deze middellange termijnverkenning kent aanzienlijke internationale en nationale onzekerheden en risico's. De enige zekerheid is de vergrijzing van de bevolking. Hoe het verder gaat met het internationale handelssysteem is ongewis. De aanhoudende groei van de collectieve zorg is mogelijk lastig te realiseren. De verkenning bevat een groei van de werkgelegenheid in de zorg met 135 duizend personen tussen 2021 en 2025. Het is echter een uitdaging om genoeg gekwalificeerde werknemers en zelfstandigen aan te trekken in de zorg.

Hoe is de ontwikkeling van pensioenuitkeringen en pensioenpremies meegenomen?

In de raming is het pensioenakkoord verwerkt. Omdat de zeer lage rente de dekkingsgraden onder druk zet en pensioenfondsen niet langdurig in onderdekking mogen verkeren, wordt een nominale korting voorzien voor een grote groep gepensioneerden. De kortingen van onder andere PME, PMT, ABP en PFZW bedragen gemiddeld ongeveer 2,5 procent per jaar gedurende de jaren 2021-2023. De pensioenpremies zullen naar verwachting stijgen, zowel in de marktsector als bij de overheid en de zorg, als gevolg van de lage rente en de nieuwe parameters die gelden voor de berekening van de premies. Als tot uitstel van een jaar wordt besloten dan zal het effect hiervan op 2022-2025 beperkt zijn.

Informatie ontleend aan de nota "Verkenning Middellange Termijn 2022-2025" en het persbericht van het CPB van 18 november 2019. —

Figuur 3.6 Puntenwolk

Het negatieve rente probleem

In de afgelopen jaren heeft de ECB, de Europese Centrale Bank, de rente voortdurend verlaagd in de hoop dat bedrijven meer zouden investeren en zodoende de economische groei zouden aanjagen. Dat heeft niet gewerkt. Niettemin gaat de ECB door op de ingeslagen weg.

AUTEUR: ERIC VAN ECK

De rente is voor particulieren ongeveer nul en als banken hun overtollig geld stallen bij de ECB is de rente al negatief. De economische gevolgen van dit beleid zijn maar heel beperkt duidelijk. Volgens de schoolboekjes zou een lage rente het aantrekkelijk moeten maken voor bedrijven en particulieren om geld te lenen en te investeren. Maar dat gebeurt niet. Geld wordt opgepot of gebruikt om aandelen te kopen op een daardoor alsmat stijgende beurs. Investeren doen bedrijven namelijk alleen als de vraag naar goederen stijgt en daarom de productiecapaciteit moet worden uitgebreid. Niet omdat het geld zo goedkoop is. Die vraag stijgt echter niet.

Het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) meet maandelijks het consumentenvertrouwen. Dat is het oordeel van de consumenten over hun financiële situatie in de afgelopen 12 maanden, hun financiële situatie in de komende 12 maanden en of ze het een gunstig moment vinden voor het doen van grote aankopen. In september 2019 was het consumentenvertrouwen negatief en dat bleef het in oktober. We stellen het doen van grote aankopen zo mogelijk uit.

Onzekerheid

Voor de pensioenfondsen is de lage (reken)rente desastreus. Voor de gepensioneerden betekent dat voortdurende onzekerheid over de hoogte van het pensioen. Dus sparen zij, ook al krijgen ze geen rente. Steeds meer mensen zijn aangewezen op tijdelijke banen en hebben geen zekerheid op de iets lange-

re termijn. Als ze al geld hebben, sparen ze om die onzekerheid het hoofd te kunnen bieden. Aflossing van de hypotheek is een populaire bestemming voor spaargeld, want de crisis van 2008 ligt nog vers in het geheugen. Al met al sparen we dan ook als gekken. Het totale spaartegoed van de Nederlanders loopt jaarlijks op, in augustus 2019 meldt de Nederlandsche Bank een totaal van 369.549 miljoen Euro.

Sparen levert dan misschien niks op, (zeker na belasting met het forfaitaire percentage), maar door het Europese garantiestelsel raak je je spaargeld tenminste niet kwijt, zolang je onder de honderdduizend euro per persoon per bank blijft. En dat lukt de meeste mensen zonder moeite. Beleggen in aandelen levert meer op, zoals onze pensioenfondsen jaarlijks bewijzen, maar is veel riskanter. Als je spaarpot dient om plotselinge narigheid op te vangen zijn aandelen met hun wisselende waarde misschien niet zo'n goed idee.

Oude sok

Maar wat doe je dan met dat geld als de rente steeds verder daalt en mogelijk zelfs negatief wordt? Een meerderheid van de spaarders zou bij een negatieve spaarrente het geld van de spaarrekening halen, concludeert de Consumentenbond op basis van een onderzoek onder zevenduizend panelleden. Een vijfde van hen wil het geld zelfs in een oude sok bewaren, omdat ze niet bereid zijn te betalen voor de veiligheid van een banktegoed. Een alternatief is sparen in het buitenland.

Sparen in het buitenland

In heel wat landen binnen de eurozone vind je banken die een veel voordeligere rente aanbieden dan de Nederlandse banken. Dat gaat heel gemakkelijk via platforms als Raisin. Hierbij kun je via één account online toegang verkrijgen tot verschillende Europese banken met naar verhouding goede depositorente. We praten dan over ongeveer 1,3% bij een drie jarig deposito. Zekerheid wordt verschaft via het Europese garantiestelsel. In Japan, waar de rente al decennia vrijwel nul is, zien we dat spaarders risicovoller gaan beleggen, om toch maar wat resultaat te behalen.

Discussie over verbod op negatieve rente

Het verhuizen van grote spaartegoeden naar het buitenland verslechtert de betalingsbalans. Bij een overschot op de betalingsbalans van 18,1 miljard in het eerste kwartaal van 2019 lijkt me dat er wel enige ruimte is. PvdA-Kamerlid Henk Nijboer pleit niettemin voor een verbod op negatieve rente. België heeft zo'n verbod al ingevoerd. Daar is de minimumrente op sparen 0,01% met een verplichte "getrouwheidspremie" van 0,10%. Hierdoor daalt de depositorente er in de praktijk nooit onder de 0,11%. Ook in Duitsland wordt een dergelijk verbod ondertussen overwogen. Het verbod van Duitse banken vindt dat een ongewenste ingreep in de markt, maar de banken zijn niet zonder belang. Een verbod op negatieve rente betekent namelijk, dat de banken rente moeten betalen aan de spaarders, terwijl ze zelf hun overmatige kasgeld tegen een negatieve rente bij de ECB moeten

wegzetten. Minister van Financiën Hoekstra wil zich voorlopig niet uitlaten over het voorstel, en stelt bij monde van zijn woordvoester dat er spoedig een reactie komt op de Kamervragen.

Conclusie

Als gemiddelde spaarder in Nederland, met zo'n 22.000 euro spaargeld, kun je op zoek gaan naar een hogere rente, waarbij je in het buitenland terecht moet. Alternatief naast de oude sok is in aandelen beleggen, wat riskant is. Aflossen van de hypotheek of die van de kinderen is soms nog een mogelijkheid. Aan het eind van de rit is er de -na belasting- negatieve rente, die we dan maar moeten beschouwen als bewaarloon. —

Meer aandacht voor preventie!

Ontwikkelingen in de curatieve zorg.

De regering, de gezamenlijke ziekenhuizen en zorgverzekeraars hebben voor de jaren 2019-2021 in een zgn. hoofdlijnenakkoord de afspraak gemaakt dat de kosten van de zorg in ziekenhuizen ieder jaar maar met maximaal 0,8% mogen stijgen.

AUTEUR JOOP BLOM

Dit terwijl de vraag naar en mogelijkheden in de zorg toenemen en ook de ziekenhuizen hebben te maken met hogere kosten. Denk maar aan de loonstijgingen die door de vakbonden worden gewenst! In de afgelopen jaren is de stijging van de kosten in de zorg steeds omstreeks 4 á 5% per jaar geweest, dat hebben wij gemerkt in de stijging van de premie! Doorgaan op dezelfde voet is onhoudbaar!

Hoe zouden de ziekenhuizen deze vermindering van de kosten moeten bereiken? Door de organisatie van de zorg verregaand te moderniseren! In 2015 is al in een door de minister van VWS gevraagd advies aan-gegeven dat deze reorganisatie nodig is om de zorg in 2030 betaalbaar en toegankelijk te houden. Echter dit advies is de "la van het ministerie" verdwenen. Het woord "stelselherziening" is taboe in den Haag!

Wat moet er o.a. gebeuren in de zorg? Naast een goede, betere verdeling van regionale/algemene en specialistische ziekenhuizen over Nederland zijn ook de uitgangspunten: "De juiste zorg op de juiste plek (JZOJP)" en "Gebruikmaken van elektronische hulpmiddelen of wel E-Health" van groot belang.

JZOJP: De drie kenbegrippen van JZOJP zijn: Voorkomen, Verplaatsen en Vervangen van zorg!

Voorkomen: Er zal veel meer aandacht moeten worden gegeven aan preventie: Voorkomen van ziekten en ongevallen. Het beroep op zorg moet niet te vroeg plaatsvinden. Mensen moeten hun leven anders gaan inrichten en ervoor gaan zorgen dat men gezond blijft. En ook artsen zullen hieraan mee kunnen

werken door ook zgn. "leefstijl adviezen". Men moet ook niet te snel naar een arts toegaan maar het ook niet te lang uitstellen! Ook zullen medisch specialisten en huisartsen elkaar veel meer dan nu moeten gaan ondersteunen. Dat kan voortijdige en onnodige controles en opnamen voorkomen.

Verplaatsen: Hierbij gaat het om het vermijden van ziekenhuisopnames en aan het steeds meer gewoon thuis ondersteunen bij gebreken en weer op gang komen na een ziekenhuisopname. Er moet gewerkt worden aan meer tijdelijke opnamen in een zgn. "bijkomhuis" om te herstellen na een operatie als dat thuis nog niet mogelijk is. Het ziekenhuis is niet de plaats om te herstellen en te genezen, maar om de genezing op gang te brengen!

Vervangen. Hulpmiddelen en technologie moeten gebruikt worden om de zelfredzaamheid zo lang mogelijk te kunnen ondersteunen en bijdragen aan het behouden van de eigen regie over zijn/haar leven.

Ten slotte: **E-Health**
Onlangs heeft ING Bank een rapport gepubliceerd over het gebruik van elektronische hulpmiddelen in de zorg

Medisch technisch is al heel veel mogelijk via hypermoderne apparatuur. Philips is een grote ontwikkelaar hiervan, neem bv de CT-scanapparatuur. In bijna alle ziekenhuizen is dit soort dure apparatuur te vinden omdat de medisch specialisten die ook graag zelf ter beschikking willen hebben. Zou centralisatie van weinig benodigde dure apparatuur geen mogelijkheid

zijn? Wellicht moet de patiënt dan iets verder reizen, maar maakt de zorg wel minder kostbaar!

Privacy is een groot goed maar moet niet leiden tot meer kosten!

Maar er is veel meer mogelijk. O.a. vele waarden zijn al zelf thuis te controleren. Ik meet bv. mijn bloedsuikergehalte i.v.m. met diabetes. Mijn bloeddruk en mijn zgn. INR-waarde i.v.m. bloedverdunding zelf thuis en geef die door aan de huisarts of een centrale per e-mail. Dat scheelt mij de gang naar de bloedafname en de huisarts een consult! Daarnaast is een consult via beeldverbinding met de arts en controle op afstand al heel lang mogelijk, maar waarom begint men er niet aan? Licht dit aan de zorgverstrekkers of aan onwil van het publiek om daaraan mee te werken? Ook de discussie over het centrale patiëntendossier duurt al heel lang en kost, zolang dit er niet is, goudgeld in Nederland. Privacy is een groot goed, maar het moet niet leiden tot veel meer kosten dan nodig!

Regie hierover ligt enerzijds bij het ministerie van VWS, zij hebben het er niet gemakkelijk mee, maar anderzijds ook bij de zorgsector zelf. Veranderingen zijn nodig om de betaalbaarheid en toegankelijkheid van de zorg in de komende jaren te kunnen waarborgen. —

De premie zorgverzekeringen 2020.

In november zijn de premies 2020 bekend geworden. Hierbij valt op dat de premies ten opzichte van 2019 nagenoeg niet zijn verhoogd en soms zelfs zijn verlaagd, terwijl het ministerie van VWS een premiestijging verwachtte van omstreeks 3 %!

Hoe komt dat?

AUTEUR JOOP BLOM

De oorzaak is dat in 2017 de regering heeft besloten dat de maximale korting voor zgn. "collectiviteiten" met ingang van 2020 wordt verlaagd van 10 % tot 5%. In Nederland bestaan ongeveer 60.000 van deze collectiviteiten waar 70 % van de volwassen bevolking aan deelneemt. De korting wordt door de zorgverzekeraars gefinancierd door een opslag te leggen op de door de overheid vastgestelde rekenpremie!

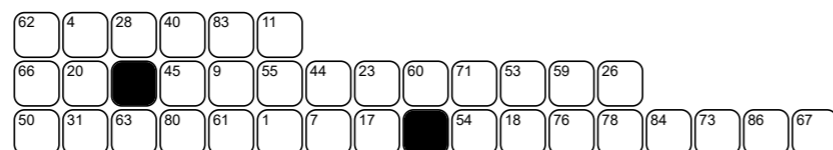
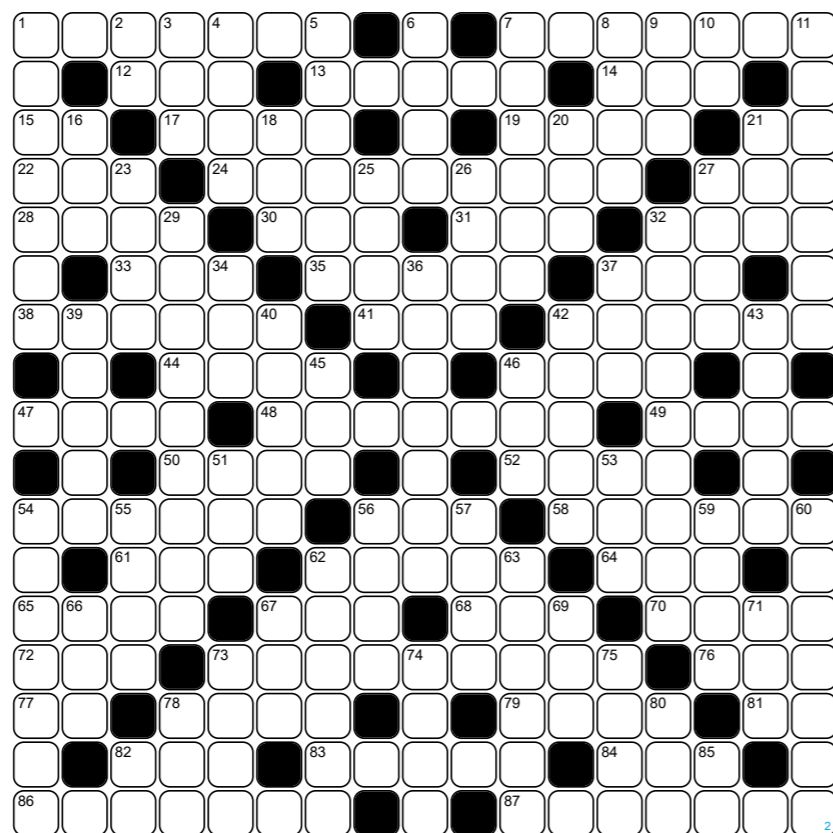
Nu de maximale korting is verlaagd, kan ook deze opslag worden verlaagd. Dat zou dus een verlaging van de premie tot gevolg hebben, maar dat wordt gecompenseerd door de noodzakelijke premieverhoging! Het kortingspercentage voor een collectiviteit wordt onderhandeld door de vertegenwoordiger van de collectiviteit en de zorgverzekeraar, dat kan per collectiviteit verschillend zijn. Verzekerden die in een collectiviteit zijn verzekerd zien dus wel de premie 2020 ten opzichte van 2019 verhoogd, maar dat komt door verlaging van de korting!

Verzekerden die niet in een collectiviteit zijn verzekerd hebben dus dit jaar een voordeel, behoudens bij bv. de zorgverzekeraar DSW, die geen collectiviteiten kent. Daar is de premie met ruim 5 % verhoogd! Verwacht moet echter wel worden dat de kosten van de zorg in 2020 weer stijgen en dat dit zal leiden tot verhoging van de premie in 2021. —

Na het oplossen van de kruiswoordpuzzel zet u de letters, die hetzelfde getal hebben als die in de balk eronder, daarop over. De zin die u dan krijgt stuurt u vóór 31 januari 2020 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. Onder de goede oplossingen worden weer 4 prijzen van 13 euro verloot.

De oplossing van de kruiswoordpuzzel in nummer 3-2019 is: **Pensioengeld zo verantwoord mogelijk beleggen**

De vier gelukkige winnaars zijn: **Oehlen, MWA te Haarlem**
Arends, W te Hekelingen
Bruckwilder WJ te Ravenstein
Bolier, J. te Tholen

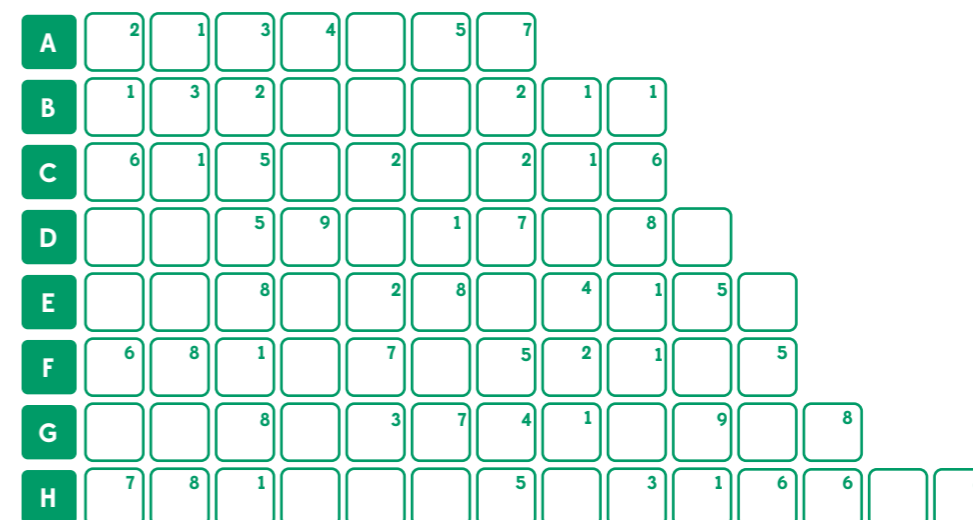

HORIZONTAAL 1. scheepsjournaal; 7. rusteloos op en neer lopen; 12. ingesponnen rups; 13. dierentuin in Amsterdam; 14. Algemeen Nederlands Persbureau (afk.); 15. zaterdag (afk.); 17. deel van de hals; 19. soort popmuziek; 21. vostro conto (afk.); 22. vader van Jozef; 24. misdadiger; 27. Stichting Leerplan Ontwikkeling (afk.); 28. hoofdstad van Letland; 30. ondergevel; 31. Europeaan; 32. rivier in Nederland; 33. stuk doek of stof; 35. lengtemaat; 37. Raad voor Economische Aangelegenheden (afk.); 38. onder invloed van drugs; 41. bedorven; 42. land in Afrika; 44. autopod; 46. smal sportvaartuigje; 47. marterachtig roofdier; 48. iets grappigs (scherts); 49. Turkse brandewijn; 50. insectenetend zoogdier; 52. rivier in Rusland; 54. groente (knolgewas); 56. kern van sommige vruchten; 58. vrije verdediger die ook mag aanvallen; 61. eikenschors; 62. wagen op rails; 64. tennisterm; 65. bloedvat; 67. deel van week; 68. ogenblik; 70. gelooide huid; 72. smalle ondiepte in zee; 73. ongodsdienstig; 76. verdragingsstoel; 77. int. autokenteken Denemarken; 78. mannetje van hoenderachtige vogels; 79. karakter (inborst); 81. lidwoord; 82. schutsluis; 83. groot hert uit de poolstreken; 84. bid (Lat.); 86. iemand die de gezichten van toneelspelers opmaakt; 87. oud en versleten.

VERTICAAL 1. bezopen (beschonken); 2. grand prix (afk.); 3. mannetjesgeit; 4. organisatie van olie-uitvoerende landen (afk.); 5. chemisch element (delfstof); 6. pennendoosje; 7. roofdier uit de poolstreken; 8. grote dichtgenaaid zak; 9. stek (twijg); 10. réponse payée (afk.); 11. hoofdstad van Cyprus; 16. Arabische jongensnaam; 18. plaats in Noord-Brabant; 20. roem (aanzien); 21. zuivelproduct; 23. eskimohut; 25. in grote kolonies levend insect; 26. lot waar geen prijs op valt; 27. Zweeds automerk; 29. rookgerei; 32. gedenkwaardig; 34. hoofddeksel; 36. naar paring verlangend (brongstig); 37. godin van de zee; 39. graansoort; 40. oude drukpers; 42. deel van fiets; 43. bijenhouder; 45. schil (vel); 46. frisjes; 51. raar (vreemd); 53. muurholte; 54. bedreven (handig); 55. familielid; 56. wapenknecht (dienaar); 57. gokspel; 59. logé (gast); 60. mens uit de prehistorie; 62. Duitse operacomponist; 63. staat in Amerika; 66. corpulent; 67. desoxyribonucleic acid (afk.); 69. meisjesnaam; 71. plechtige belofte; 73. vruchtbare plaats in de woestijn; 74. gering (gemeen); 75. in onderaards gesteente gelegen hol; 78. vlees van de achterbout van een varken; 80. spoedig; 82. muzieknoot; 85. meisjesnaam.

Omschrijving

- A. Eetbaar hoofddeksel (7)
- B. Kan verlopen (9)
- C. Mooi gemaakte dame (9)
- D. Senior met teveel vrije tijd (10)
- E. Zitplaats voor aanstaande vaders (11)
- F. Gezonde apotheek (11)
- G. Overtreffende trap van een big mac (12)
- H. Werknemer van Ilja Gorf? (14)

Spelregels cryptogram

Slechts één van de klinkers is genummerd, maar alle plaatsen waar die klinker staat hebben dat nummer. Sommige medeklinkers hebben een nummer gekregen, bijvoorbeeld in opRoerkraaieR (cryptogram in nr. 1 van 2013) hebben de eerste en de laatste r het nummer 1 gekregen, maar de tweede r geen nummer. Als u in die puzzel in andere woorden een 1 ziet staan kunt u daar dus de r invullen.

Stuur uw oplossingen vóór 31 januari 2020 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar: NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. U kunt de oplossing van het kruiswoordraadsel in dezelfde e-mail of op dezelfde briefkaart inzenden. Voor goede oplossingen zijn per cryptopuzzel 4 prijzen van 13 euro beschikbaar.

Oplossing van de puzzel in nummer 3-2019:

- A. Tongval
- B. Lochness
- C. Loeisterk
- D. Snorfiets
- E. Logistiek
- F. Jongleren
- G. Koppensnellers
- H. Kinderhoofdjes

De vier gelukkige winnaars zijn:

Groeneweg J. te Rotterdam
Smeets, F. te Kerkrade
Ronde, AW te Woudenberg
Meijer, J.D. te Doorn

Dorly Deeg Gewonnen jaren

Heldere inzichten over hoe wij ouder worden

Paperback, 336 pagina's, ISBN 9789026338021, uitgeverij AmbolAnthos, Amsterdam. € 22,99

"Mijn oma is heel lang vitaal gebleven. Ze haalde boodschappen, streek de was, en voerde een uitgebreide correspondentie met vriendinnen die ver weg woonden. Ze was al een eind boven de tachtig toen ze mij vertelde dat ze niet had gedacht zo oud te worden. "Ik beschouw deze jaren als extra's die mij door de lieve God gegeven zijn." Mijn oma ervoer haar hoge ouderdom als "gewonnen jaren".

Zo begint het boek van Dorly Deeg, waarin zij een realistische kijk op ouder worden geeft. Het is een boeiend boek geworden. Enerzijds omdat het een wetenschappelijk inzicht geeft in de ontwikkelingen in het menselijk lichaam en het menselijk brein als gevolg van het ouder worden en anderzijds omdat dit alles gepaard gaat aan een groot aantal uit het leven gegrepen en goed geschreven voorbeelden. Dorly Deeg is hoogleraar Epidemiologie van de Veroudering en verbonden aan het VU medisch Centrum te Amsterdam. Op basis van onderzoek onder duizenden ouderen geeft ze een helder inzicht in de veelzijdigheid en verscheidenheid van het van het oud zijn in onze samenleving.

"Hoe word je gelukkig oud? Of anders geformuleerd: hoe word je oud zonder spijt? Tegenwoordig is oud worden heel normaal, maar hoe doe je dat? Er zijn geen tips of trucs die gegarandeerd het oud worden uit stellen, hoe strijdig dat ook klinkt met het huidige geloof in maakbaarheid. We worden niet alleen met velen oud, we zijn het ook veel langer. Daar kunnen ons maar beter op voorbereiden," aldus Dorly Deeg in haar inleiding.

Een aanrader, dit boek.

(r.j.m.)

Audrey's DeliCasa

Voor wie van lekker eten houdt.

CONFIT VAN KWARTELTJES / OF EENDENBORST FILET

De kersttijd is altijd drukker dan normaal en je wilt er zelf ook zonder stres aan deelnemen, daarom heb ik een recept dat heel relaxt is en zonder stress. Maak dit recept een paar dagen van tevoren. Reken per persoon 1 kwarteltje of een eendenborst filet. Tijdens het smoren slinken ze nog. Heb ipv ganzenvet, eendenvet gebruikt is goedkoper en lichter van smaak. Met alle bijgerechten toch nog voldoende op tafel voor het kestdiner. Glas rode niet zo'n zware wijn maakt het extra feestelijk.

Ingrediënten voor vier personen

- 4 kwarteltjes of 4 eendenborst filets
- grof zeezout, grof gemalen zwarte peper
- bosje verse rozemarijn alleen de blaadjes
- 2 laurierblaadjes, 2 teentjes knoflook
- 1 ltr blik graisse de canard en 1 potje graisse de canard 320gr(eendenvet)
- diepe vuurvaste schaal - en platte schaal voor de marinade in de koelkast

De bereiding

Alle kwarteltjes of eendenborst, goed inwrijven met het grove zout, de peper en de rozemarijnblaadjes. Twee knoflook teentjes klein gesneden erover heen doen. In een schaal doen en afdekken met huishoudfolie en in de koelkast zetten voor 24 uur.

De oven vast op 80 graden zetten.

De kwarteltjes of eendenborst uit de koelkast halen en zout, peper en rozemarijn eraf boenen.

Het eendenvet eerst even smelten op laag vuur.

Neem een diepe kleine ovenschaal, zodat de kwarteltjes dicht naast elkaar komen te liggen. Het eendenvet erover heen draperen totdat ze onder staan. De eendenborsten hebben iets minder vet nodig maar moeten ook onder staan.

De schaal in het midden van de oven zetten en 2 tot 2,1/2 uur laten smoren op de 80 graden.

Kwarteltjes (of eendenborstfilet) in vergiet uit laten lekken. Als je ze niet meteen eet maar de andere dag weer terug in de koelkast doen. Uit de koelkast ze nog even bakken (niet in eendenvet) om een bruin en krokant korstje te krijgen. Opdienen met je favoriete bijgerechten

-aardappel/pastinaak/wortel/selderij/of spruitjes puree

-cranberrysaus (de bessen opzetten met beetje water en sap van 2 sinaasappels beetje rietsuiker en door een zeef doen.)

-gebakken appels, perzikcompote, perencompote etc.

Heerlijke tegenhangers bij de confit.

BUON NATALE
BUON APPETITO
Ciao Audrey
audrey.mp@hotmail.com

Pensioenpolitiek gegijzeld door drie dogma's

‘Een dogma is een leerstelling die als onbetwistbaar wordt beschouwd door een religie, ideologie of andere organisatie. Een dogma is een fundamenteel concept ter onderbouwing van een gedachtegoed; daarom wordt de aanhanger van dit gedachtegoed geacht er niet van af te wijken en het nooit te betwisten of te betwijfelen’, aldus Wikipedia. Of een dogma waar is valt niet te bewijzen en dat is voor de gelovige ook niet nodig. Het is een geloofswaarheid.

AUTEUR:
BERNARD VAN PRAAG

Het lijkt erop dat de Nederlandse pensioendiscussie gegijzeld wordt door drie van zulke dogma's die niet in twijfel mogen worden getrokken.

Dogma 1 heeft betrekking op de rekenrente waarmee de waardering van de toekomstige uitkeringsverplichtingen plaats vindt. Wanneer men over één jaar een bedrag van €1000 moet uitbetalen kan men in het lopende jaar het geld nog laten renderen. Heeft men in het verleden gemiddeld 3% rendement gemaakt, dan lijkt het redelijk de contante waarde van de toekomstige verplichting nu op slechts €970 te waarderen. Zo gaat het ook voor een pensioenfonds waar een heleboel verschillende toezeggingen voor de toekomst moeten worden gewaardeerd. De verwachting over het rendement is daarbij cruciaal. De Nederlandsche Bank eist dat men uitgaat van het dogma dat een fonds niet meer maakt dan het rendement op Nederlandse staatsobligaties, de zogenaamde risico-vrije marktrente. Dat is nu ongeveer ½ % per jaar. De realiteit is echter dat het lange- termijn gemid-

delde rendement van de meeste fondsen in de orde ligt van 7% per jaar. Wanneer men de nodige voorzichtigheid in acht neemt en rekening houdt met inflatie, en kosten van beheer en administratie zijn niet-dogmatici ervan overtuigd dat een contante waardering op basis van 2,5 à 3% geen enkel probleem vormt. Dan zijn de redenen voor korting of niet indexeren als sneeuw voor de zon verdwenen. Dit is geen truc. De DNB gaat uit van het dogma dat het rendement per se gelijk moet zijn aan de rente van staatsobligaties. Dogma 2 is dat de jongere generaties de pensioenen van ouderen zouden financieren waardoor onherroepelijk de reserves leegstromen en er over 40 jaar niets meer in de pot overblijft voor de dan pensioengerechtigden. Hiervoor is echter tot nu toe geen enkel wetenschappelijk bewijs geleverd. Daarvoor zou men het fondsvermogen moeten opsplitsen naar aandelen per leeftijdscohort en dan moeten bewijzen dat er over de jaren een transfer in die aandelenverhouding van jong naar oud optreedt. Dergelijke berekeningen zijn tot nu toe door niemand op tafel

gelegd. De bewering lijkt ook erg onwaarschijnlijk bij een premiedekkingsgraad van ca. 60 %, d.w.z., de actieve premiebetalers betalen ca. 40 % te weinig voor de opbouw van hun pensioenrechten. Dat kan niet anders dan impliceren dat de opbouw van de rechten van actieven gedeeltelijk wordt gefinancierd door de ouderen door o.a. het niet-indexeren van de pensioenen.

Een derde dogma van meer recente datum, dat door het kabinet, DNB en een aantal economen wordt geventileerd, is dat de rente in de komende decennia structureel laag zal blijven, zeg in de orde van 0%. Was het aanhouden van een laag rendement in het verleden misschien dan wat overdreven, dan is het toch zeker voor de toekomst gerechtvaardigd. Aangezien het wel bewezen is dat economen niet in staat gebleken zijn rentebewegingen over langer dan een half jaar betrouwbaar te voorspellen, moeten dergelijke voorspellingen over de komende vijftig jaar wel met een grote korrel zout genomen worden. Er is geen enkele wetenschappelijke basis voor te geven. Mede gezien het feit dat de kapitaalmarkt mondiaal is, lijkt het integendeel meer voor de hand te liggen dat de rente structureel zal stijgen in de komende jaren. De vraag naar kapitaal, en dus de rente, zal m.i. in de komende decennia aanzienlijk stijgen. We denken hierbij aan de grote investeringen die wereldwijd nodig zijn om de dreigende opwarming van de wereld op te vangen, het accommoderen van de grote migratiestromen, waarvan we nu het begin reeds zien, en de investeringen die wereldwijd nodig zijn voor het verbeteren van de gezondheidszorg, en het onderwijs. Daarbij komen nog eisen voor infrastructuur, onze veiligheid (defensie, cyber), en het opvangen van de produktiviteitsverliezen, veroorzaakt door de vergrijzing. Tenslotte zal ook de mallotige opkooppolitiek van de ECB onherroepelijk stoppen, maar het effect daarvan is maar klein bier vergeleken met de zojuist genoemde factoren.

De conclusie is eenduidig. De Nederlandse politiek moet niet langer haar pensioenbeleid baseren op dogma's zonder realiteitswaarde. Dat leidt tot onnodige en desastreuze effecten voor 3 miljoen gepensioneerden en 8 miljoen nog werkende deelnemers in onze pensioenfondsen. In de laatste tien jaar zijn velen al 20% geduikeld in koopkracht. Bovendien maakt deze (hopelijk onbedoelde) poging om ons 'beste pensioenstelsel ter wereld' af te breken ons belachelijk in de ogen van de hele buitenwereld, die met jaloezie kijken hoe goed ons pensioenstelsel is. —

BERNARD M.S. VAN PRAAG,
EM. UNIVERSITEITS HOGLERAAR ECONOMIE,
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM.

Dit artikel is 22 november 2019 geplaatst in de Volkskrant.

“
Voorspellingen
voor over 50
jaar met een
grote korrel
zout nemen
”

RUITERTJE

**Te huur in Hampten-Hotton (Ardennen)
10 PERSOONS VRIJSTAAND VAKANTIECHALET.**

**Ideaal voor 3 generatie verblijf,
rolstoeltoegankelijk. Gratis WiFi. Mooi
uitzicht, aan doodlopende straat, grote
tuin, volleynet, jeu de boulesbaan.
Google op "vakantiehuis Amandi".
Huur via de eigenaar geeft 15% korting.
amandi@planet.nl**

Een kerstverhaal

Hoe kan dat nou?

Het gaat niet goed met mijn 93 jarige moeder. Al dagen zit ik 's morgens, 's middags en 's avonds aan haar bed.

Jarenlang is het contact steeds minder geworden. Vasculaire dementie gaat wel langzamer dan Alzheimer, het werkt op dezelfde manier. Ontdekken dat je verhalen niet meer landen, dat je niet meer begrepen wordt, dat je al afscheid aan het nemen bent, terwijl ze er toch nog is. Toch ga je elke keer weer op bezoek. Omdat je haar niet in de steek wilt laten, omdat ze rustiger wordt als je er bent en ook een beetje voor jezelf. Omdat je hoopt, dat je eigen kinderen op die laatste momenten jou ook niet zullen laten vallen.

Het gaat na een proces van jaren nu echt slecht met haar. Ze ligt hele dagen in bed, heeft geen contact meer met de buitenwereld en merkt niet meer dat ik er ben. Verpleegsters en verzorgsters doen zo goed mogelijk hun werk. Ik merk dat ze er nog zijn, jongere en oudere mensen die, vol respect voor de mens achter de ziekte, verleggen, wassen, ontlasting verwijderen, vocht toedienen, pijn bestrijden en ga zo maar door. Als een nieuwe verzorgster zegt: "Mevrouw tje, we gaan u nu fijn helpen", roept de ander haar even op de gang. Als ze terug komt doet ze het anders: "Mevrouw Klarenbeek, ik wil u mijn excuses aanbieden. Ik begrijp dat u het moeilijk hebt na een vol leven achter u. Ik ben nieuw in dit verpleeghuis en wil u graag helpen het laatste stukje door te komen". Mijn moeder reageert niet, maar ik merk dat respect nog steeds aangeleerd kan worden. Het 'mevrouw tje' hoor ik nooit weer.

Als ik van de verzorging hoor, dat de verpleeghuisarts heeft gezegd, dat het

nu niet lang meer zal duren, is er iets in mij, dat maakt, dat ik me voorover buig en vraag: "Moe, je bent je leven lang altijd naar de kerk gegaan. Zal ik de dominee vragen weer een keer langs te komen?" Tot mijn stomme verbazing knikt ze. Hoe kan dat nou?

De dominee komt. Een nog jonge man. Simon heet hij. Hij kent de situatie en praat eerst wat met mij. Daarna kijkt hij mijn moeder aan: "Het valt niet mee hè, mevrouw Klarenbeek, die overgang van dit leven naar het grote onbekende?" Tot onze verrassing begint mijn moeder te huilen. Hoe kan dat nou?

Als we wat tegen haar praten komt ze tot rust en vraagt Simon of het goed is dat hij, nu het bijna kerst is, met haar het "Stille nacht" mag opzeggen. Ze reageert niet. Simon spreekt het uit: "Stille nacht, heilige nacht, Davids zoon, lang verwacht....." Zachtjes begint mijn moeder mee te zingen. Tranen in de ogen. Hoe kan dat nou?

Die avond zit ik weer aan haar bed. Zoals gebruikelijk met een boek om de tijd door te komen. Altijd met een half oog naar moeder kijkend. Ademt ze niet meer? Oh, het begint toch weer. Al weken lang gaat het zo. Omdat ik wat hoor, kijk ik op uit mijn boek. Heel zacht, nauwelijks te verstaan, hoor ik mijn moeder zingen: "Stille nacht, heilige nacht, heil en vree, wordt gebracht, Gods belofte wordt heerlijk vervuld....." Ze ademt niet meer. En ik, ik kan loslaten. Met tranen in mijn ogen. —

Collectieve verzekeringen een sigaar uit eigen doos ?

Minister Bruins heeft laten onderzoeken hoe het met de collectieve verzekeringen in Nederland gesteld is. Voorzichtige conclusie: zorgverzekeraars verhogen in veel gevallen eerst hun premie om die dan via de zgn. korting weer te verlagen.

AUTEUR:
PIERRE THUISSEN

Worden we hier beduvelde? Helaas ja. De werkgevers hebben ooit de collectiviteits korting bedacht. Door een groep deelnemers bij een zorgverzekeraar aan te melden, die opeens een hele groep cliënten erbij krijgt, kunnen kortingen worden bedongen.

Toen ik nog werkte was ik verzekerd bij het IZZ, die behoorlijk voordelig was. Toen nog wel. Hoe dat nu zit weet ik niet. Momenteel heeft deze verzekering zo'n 400.000 deelnemers. Het gevolg was dat in de loop der jaren de collectiviteit groeide als kool, er kwamen collectieven als PMA en United Consumers bij. Independent en Pricewise laten echter zien dat een collectieve verzekering niet altijd goedkoper is dan een individuele polis.

De kans bestaat dat in 2020 juist de premies van de collectieve zorgverzekeraars zullen stijgen. Dit jaar mochten de zorgverzekeraars 10% korting geven, volgend jaar is dit nog maar 5%. Een eis van de minister is dat de zorgverzekeraars voor meer transparantie zorgen, o.a. door aan te geven op welke polis welke collectiviteit gebaseerd is. Hij zegt het mes te zullen zetten in de 51.000 verschillende polissen. Het idee was dat zorgverzekeraars voor een bepaalde groep een goedkopere zorg zouden inkopen, waardoor de zorg doelmatiger en beter wordt. Hier zou in de praktijk dus een besparing van zorgkosten kunnen worden behaald. Nu blijkt dat er in de praktijk van specifieke inkoop of inhoudelijke zorgafspraken totaal geen sprake is. Oud directeur Chris Oomen van DSW zorgverzekering vertelt openlijk dat

collectieve verzekeringen allemaal nep zijn en dat hij hier derhalve niet aan mee doet. "Al die verzekeraars stellen eerst de premie vast, die verhogen ze en over die verhoging geven ze vervolgens korting." Hij pleit er dan ook voor om het helemaal af te schaffen. De korting wordt dus niet behaald door collectief inkoopvoordeel, maar door opslag op de oorspronkelijke premie. De korting is daarmee een sigaar uit eigen doos.

Minister Bruins wil dat de verzekeraars stoppen met deze zgn. korting. Vandaar dat de maximaal wettelijke korting in 2020 nog maar 5% is. Ook moeten de verzekeraars duidelijk aangeven waar de collectiviteit op gebaseerd is zodat de verzekerde gelijk kan zien om welke polis het gaat en het vergelijken gemakkelijker en duidelijker wordt. Bovendien vindt hij dat de verzekeraars zich meer moeten gaan onderscheiden op het gebied van zorginhoudelijke vlak en niet op gebied van verschillen van premie.

Nu worden er allerlei ledenkortingen gegeven op bijv. een nieuwe bril, wellness kortingen etc. De werkgever betaalt meestal mee d.m.v. een werkgeversbijdrage.

We zijn benieuwd hoe lang de collectieve verzekeringen op de lange termijn nog een meerwaarde zullen hebben of dat ze in de toekomst helemaal afgeschaft gaan worden. Het laatste woord is waarschijnlijk aan minister Bruins. —

Zoek de auteur (met zonnebril)

Mini demonstratie in Maastricht

In afwachting van de brief van minister Koolmees van 20 november waarin hij zijn maatregelen met betrekking tot de pensioenen (wel of niet korten) bekend zou maken, waren pensioenfondsen, ouderen organisaties en vakbonden alvast begonnen met het informeren van hun achterban over de kortingen die er wellicht aan zaten te komen. Weinig vertrouwen in de brief van de minister dus.

AUTEUR PIERRE THUISSEN

In Maastricht werd op 4 november j.l. een bijeenkomst gehouden voor de deelnemers in het pensioenfonds PMT. Buiten een mini demonstratie. Pierre Thijssen, een van onze redactieleden was erbij.

Wel even naar ons spandoek kijken ja!

"Klokslag 12:00, 1 uur voor het begin van de pensioenbijeenkomst, hadden we ons verzameld voor het station, en hingen we ons spandoek op tussen een paal en ons Polaris actievoertuig. Nadat we uitgevonden hadden waar exact de ingang van de pensioenbijeenkomst was, verplaatsten we ons naar de stoep naast de ingang. Een beveiliging stond in no time bij ons, maar we konden hem overtuigen van onze vreed-

zame bedoelingen. Het volgend bezoekje kwam van de organiserende PMT organisatie die een kijkje kwamen nemen, en na een hartelijke kennismaking zorgden dat er vanuit het hotel koffie en thee gebracht werd voor ons. Boeiende gesprekken vonden plaats met o.a. de voorzitter van PMT. Inmiddels druppelden de werkelijke bezoekers, allemaal deelnemers van pensioenfonds PMT binnen. We heetten hen welkom en vroegen hen een blik te werpen op ons grote spandoek met prominent vermeld 'Rekenrente naar 3,5%' en vroegen hen binnen goed op te letten dat de discussie niet bleef hangen in de probleefase korten, maar ook doorpakte naar de oplossingsfase waarin de rekenrente verhoogd moet gaan worden. Vele bezoekers

waren blij verrast met onze actie. Daarna nodigden we hen uit om snel naar binnen te gaan voor koffie en vlaai, betaald van hun eigen pensioengeld.

... hoorden dat ze 6% gekort zouden worden...

Om 13:30 begon het programma en werd het rustig buiten, dus gingen we binnen in de hotel lobby wat drinken tijdens het wachten. Al snel kwam Jorgen Raymann (door de organisatie gecontracteerd om wat sfeer in de bijeenkomst te brengen) langs die pas over 1 uur zou optreden. Hij maakte een praatje met ons en zei "Ik snap die hele pensioendiscussie niet, verhoog de rekenrente en je bent overal vanaf". Had minister Koolmees maar zoveel verstand...Nog voor het einde van het programma kwamen de eerste pensioendeelnemers al naar buiten, Ze hadden te horen gekregen dat als de rekenrente niet omhoog zou gaan dat zij midden 2020 6% gekort zouden worden. Kwaad vulden ze het evaluatie formulier van PMT in en verdwenen snel.

Deelnemers die wel het optreden van Jorgen Raymann uitzaten waren er iets luchtiger over, maar deelden wel hun zorgen met ons, waardoor er goede gesprekken ontstonden en steun voor massale acties in Den Haag werd uitgesproken. Terugkijkend op deze eerste demonstratie moet ik zeggen dat het ons allemaal zeer goed bevallen is. De sfeer was goed, onze bekendheid is vergroot, de kennis en actiebereidheid van de bezoekers is toegenomen, en het contact met het organiserende pensioenfonds was hartelijk. Een succes dus."

Inmiddels is bekend geworden dat kortingen een jaar worden uitgesteld. Eventuele verdere acties zijn dus voorlopig even van de baan. —

Met de trein naar Nieuw Zeeland Trans Siberië

Een van onze dochters woont met man en drie kinderen in Nieuw Zeeland. Die willen we af en toe bezoeken. Dan is vliegen helaas onvermijdelijk. Dat is niet alleen slecht voor het milieu, maar ook voor onze gezondheid. Mijn vrouw vond uit dat het ook anders kan. Heel kort samengevat kan je met de trein via Moskou en Peking naar Hong Kong en dan moet je vliegen.

Om zo weinig mogelijk te vliegen ga je dan naar Perth in Australië en verder per trein naar Sidney. Daarna is Nieuw Zeeland nog maar een paar uur vliegen. De vliegtijd van 24 uur netto van Amsterdam naar Auckland wordt op die manier teruggebracht naar een uur of tien. Klinkt mooi, maar is het dat ook?

De Trans Siberië-expres

Gewoon de sprinter naar Zwolle pakken voelt toch anders, als de reis naar Hongkong gaat. Maar het eerste stuk was gewoon een treinreis. Toen we in Moskou op de Trans Siberië-expres stapten werd echter alles anders.

Om te beginnen stond bij de deur van onze wagon de wagonbegeleidster ofwel provodnitsa, in uniform en met handschoenen aan. Zij nam de kaartjes en de paspoorten in en wees ons onze coupé. De provodnitsa is de belangrijkste figuur in de trein en elke wagon heeft er minstens één. Ze deelt letterlijk en figuurlijk de lakens uit, houdt dronken passagiers in toom, stofzuigt en maakt de wc en de wasbak schoon. Ze staan bekend als kenau, maar wij zijn de hele reis door liefdevol behandeld.

Onze trein vertrok om middernacht uit Moskou en we wilden na een lange dag graag slapen. Het beddengoed, dat in de coupé hoorde te liggen, konden we echter niet vinden. Er stond wel een prachtig ontbijt voor ons klaar. Ik had geen zin om me druk te maken en bereidde me voor op een nachtje in de kleren op de treinbank. Maar toen de trein goed en wel vertrokken was, kwam de provodnitsa even kijken of alles wel goed met ons was. Toen ze mij op de bank zag liggen, kwam er een medelijdend lachje tevoorschijn en liet ze ons zien waar de bedden, die al waren opgemaakt, opgeklapt zaten. Toch nog goed gekomen.

De trein zou om acht uur 's morgens aankomen. Volgens de regels werden we twee uur van tevoren gewekt. Toilet maken was bij gebrek aan wasgelegenheid snel gebeurd, dus we hadden alle tijd voor het ontbijt. Als we geweten hadden dat dit het laatste uitgebreide ontbijt was, dat we in de trein zouden krijgen, hadden we er vast nog meer van genoten.

Eten en drinken

We waren gewaarschuwd. Elke trein heeft een restauratiewagen, maar of er wat te krijgen is moet je afwachten. Wij hebben

AUTEUR:
ERIC VAN ECK,
FOTO'S:
MARIAN VAN ECK

www.hotelaandevaart.nl

**Beleef de sfeer van
gastvrijheid en comfort**

NU MET €25,- KORTING

8-DAAGSE STANDPLAATS BUSREIS COMPLEET VERZORGD

individueel of met gezelschap

- Halen en Brengen vanaf diverse opstapplaatsen en bij kleine gezelschappen (15 personen) vanaf uw huisadres
- Vernieuwd afwisselend excursie-aanbod 2020
- Vier keer een halve dagtocht via schitterende toeristische routes met een bezoek aan een museum of een folklorisch evenement
- Dagtocht met drie uur varen op de Friese meren

- Excursies zijn inclusief entree-gelden en consumptie
- Reis is op basis van volledig pension
- Uitgebreid ontbijt- en lunchbuffet (met een koud/warm gerecht)
- Hollandse keuken, mogelijkheid tot afstemming op dieet
- Kamers (rookvrij) met douche/toilet + tv en per LIFT bereikbaar
- Dagelijks schoonmaak van uw kamer incl. schone handdoeken
- Gezellige avondprogramma's

Vertrek in 2020 op

30 mei
6 en 13 juni
4 en 11 juli
22 en 29 aug
5, 12 en 14 sept

*Korting niet wettelijk of alle uren waashouden. *zie website voor beperkingen en aanvullende informatie

~~€ 595,- p.p.~~
€ 570,- p.p.

Geldig tot 29-2-2020*. Toeslag 1-pers.kamer € 10,- per dag. Boekingskosten € 5,- p.p. Vraag onze folder aan of kijk op de vernieuwde website voor meer informatie.

www.hotelaandevaart.nl
Vaart n.z. 88/89, 8426 AV Appelscha, Tel. 0516-433232 / 06-12997929, info@hotelaandevaart.nl

het niet verder gebracht dan één keer een opgewarmde diepvriesmaaltijd van rijst met wat wortel erdoor en een stukje kip. Onderweg naar Beijing sjokte drie maal daags een groep mismoedig kijkende oudere Fransen in ganzenpas door de corridor naar het restaurant en weer terug. Op de vraag hoe het restaurant was, gaf hun gids als antwoord 'Minder dan gemiddeld'. Niettemin bleef hij als enige opgewekt kijken. Op de perrons is heel af en toe tijdens stops in kiosken iets te koop, maar ook dan vooral chips, frisdrank en wat brood. De oude vrouwtjes die zich volgens verhalen op perrons zouden verdringen om lokale lekkernijen en zelfgestookte wodka te verkopen hebben we niet gezien. Wel was er in elke wagon een samowar, waar je kokend water kon tappen voor thee, koffie, soep of instant noodles.

“
Groep
mismoedig
kijkende
Fransen in
ganzepas door
de corridor
”

Mensen

De Trans Siberië-expres is voor de Russen gewoon openbaar vervoer, de toeristen zijn in de tweede en derde klas ver in de minderheid. De trein stopt om de haverklap en haalt een gemiddelde van zo'n 60 kilometer per uur. Uit het schudden en het lawaai kun je afleiden dat een hogere snelheid ook niet veilig zou zijn. Er is tussen de stops dus alle tijd voor een praatje, zoals met een jurist, die contracten opstelde voor een oliemaatschappij en ook tolkte tussen ons en een militair die op zijn drie-en-dertigste al in drie oorlogen had gevochten. Ook hadden we een goed gesprek met een Engels stel, dat na verloop van tijd beleefd aangaf dat ze er genoeg van hadden met iedereen over de Brexit te moeten praten.

Grensovergangen

Binnen het Schengegebied zijn we de

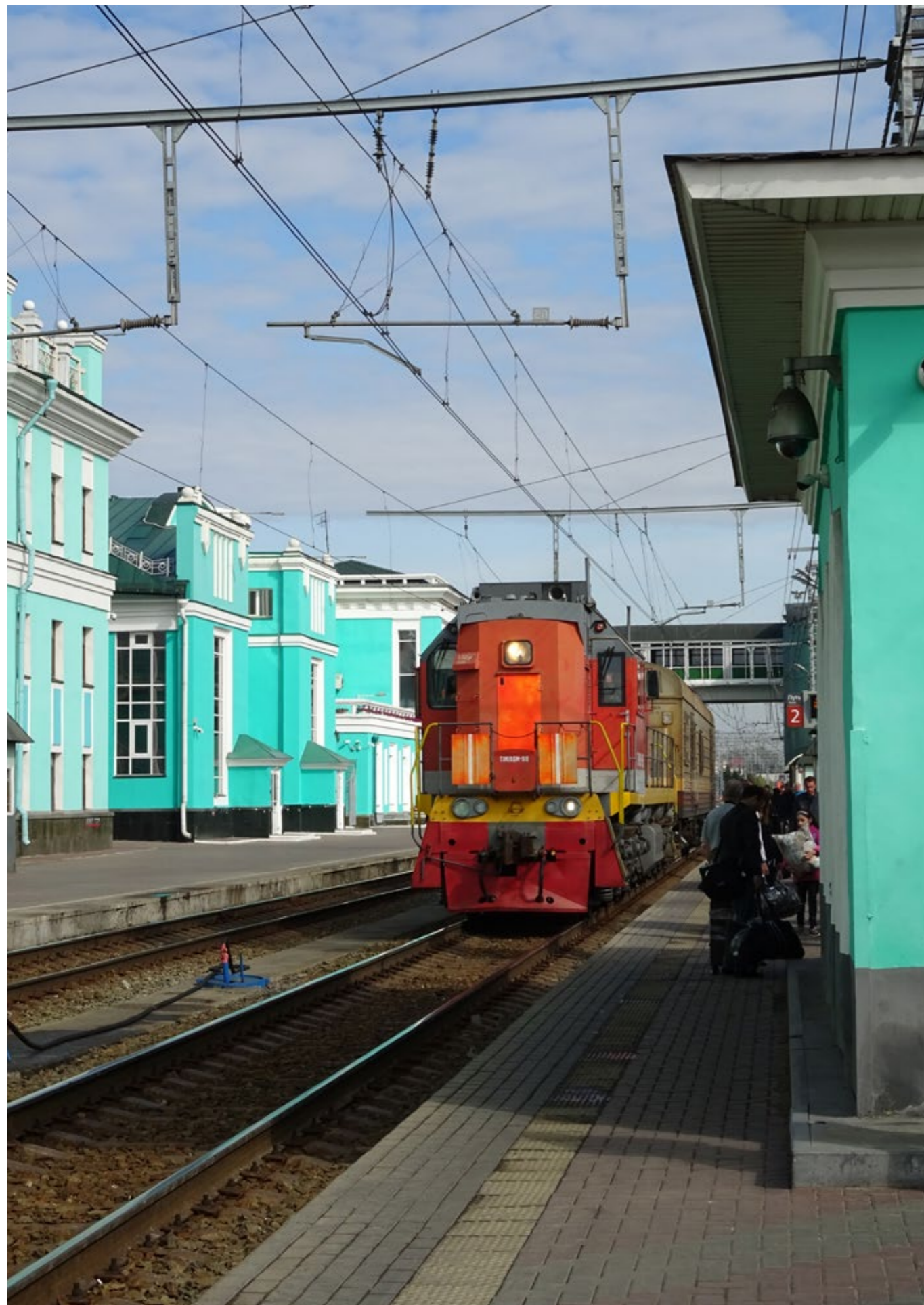

grenscontroles ontwend, maar aan de Mongoolse grenzen wordt er ouderwets werk van gemaakt. Bij het verlaten van Rusland werd de trein stil gezet en kwam iemand alle paspoorten ophalen. Vervolgens kwam de douane die alle coupés doorzocht, de plafondplaten losschroefde, de koffers liet openmaken en mij ondervroeg over onze reisapotheek. Een drugshond kwam nog even langs om te controleren of ik niks vergeten had aan te geven, maar vond ook niets. Na twee uur hadden we de paspoorten terug met een extra stempeltje en reed de trein drie uur verder naar het eerste Mongoolse station, waar het hele circus werd herhaald.

Bij het verlaten van Mongolië werd het hele toneelstuk van twee uur nogmaals gespeeld. Ik kon niet bedenken wat iemand Mongolië uit zou willen smokkelen. Een vriend van ons, die dezelfde reis

jaren geleden maakte, vertelde dat de passagiers op de dag voor de grensovergang nieuwe dekbedden kregen. Iedereen was blij, want het werd kouder. Na de grens werden de dekbedden echter weer weggehaald. Achteraf bleken ze smokkelwaar! Ons werd geen nieuw dekbed gegund.

Omdat Mongolië en China verschillende spoorbreedtes hanteren, moeten aan de grens de onderstellen van de treinen vervangen worden. Gedurende dat proces moeten de passagiers met hun bagage wachten in een hal. Na een uurtje of vijf, het is dan drie uur 's nachts, mochten we naar bed. Nou ja, we zouden kunnen uitslapen tot Beijing. —

ACTIVITEITEN EN INFORMATIE VAN DE BPP

De BPP (Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn) is via de bestuursleden of actieve kaderleden betrokken bij de volgende activiteiten:

1. Pensioenraad van PFZW:

In dit medezeggenschapsorgaan van het pensioenfonds wordt de BPP vertegenwoordigd door Cees Michielse als lid van dit orgaan en Jaap van der Spek als plaatsvervangend lid.

2. Ledenraad PGGM:

dit is het adviescollege voor het bestuur van de coöperatie PGGM. Deelnemers en gepensioneerden van PFZW die lid zijn van de coöperatie krijgen naast aantrekkelijke aanbiedingen ook veel informatie over relevante onderwerpen. Baukje Vegter zit namens de BPP in deze ledenraad.

3. **NVOG:** De koepel van ouderenorganisaties waarbij de BPP is aangesloten. Jaap van der Spek bestuurslid van de BPP is tevens voorzitter van deze koepelorganisatie. Cees Michielse vertegenwoordigt de BPP in de pensioencommissie, die zoveel mogelijk gezamenlijk opereert met de KNVG en de overige ouderenorganisaties. Binnen de NVOG wordt door middel van commissies ook veel aandacht besteed aan het inkomens- en koopkrachtbeleid voor ouderen en aan zaken als huisvesting- en zorgbeleid. Liesbeth Schaap is actief in deze commissie.

4. Informatie via website, nieuwsbrieven en Ons Pensioen.

a. De redactie van Ons Pensioen is in handen van Roelof Jan Mulder (hoofdredacteur), Jaap van der Spek, Eric van Eck en Pierre Thijssen. Zij zorgen er met name voor dat u goede achtergrondinformatie krijgt over

het beleid van de BPP, maar ook dat u op de hoogte blijft van eventuele opvattingen van andere partijen. Zo kunnen de leden van de BPP op basis van een brede informatie actief deelnemen aan de discussies over het te voeren beleid.

b. Door middel van nieuwsbrieven die via de e-mail worden verspreid houden wij de leden die hun e-mailadres aan ons hebben doorgegeven op de hoogte van actuele ontwikkelingen. De redactie van de nieuwsbrieven ligt in de handen van Baukje Vegter

c. De website van de BPP, die door Cees Michielse wordt verzorgd, geeft naast de actuele informatie vanuit BPP en NVOG, ook relevante achtergrondinformatie over in het bijzonder pensioenonderwerpen en koopkrachtbeleid. Wij proberen daarbij een korte en heldere samenvatting te geven van de feiten, met voor diegenen die verder geïnformeerd willen zijn vaak een of meer doorklik mogelijkheden voor uitgebreidere en meer technische achtergronden.

5. **Lobby en netwerkactiviteiten.** Alle bestuursleden zijn actief betrokken bij het uitdragen van het BPP beleid en onderhouden daartoe contacten met andere organisaties die op onze beleidsterreinen actief zijn. Dat zijn besturen van pensioenfonds, de pensioenfederatie, de SER, politieke partijen en ministeries, maar ook de journalisten die actief zijn op onze beleidsterreinen.

REKENRENTE MOET WORDEN AANGEPAST.

Al vele jaren dringt de BPP aan op verandering van de rekenrente waarmee de verplichtingen van het pensioenfonds moeten worden berekend. De discussie die daarover wordt gevoerd is complex

en duurt nu al jaren.

De BPP stelt vast dat er grofweg 3 methodes zijn die worden bepleit en die alle voor- en nadelen kennen. Deskundigen worden het alsmaar niet eens wat nu de beste methode is en komen niet nader tot elkaar.

De BPP stelt vast dat alle methodieken op zich het inzicht in de financiële positie van de pensioenfonds vergroten, zei het met verschillende accenten. Onze suggestie: Voeg daar de GVB formule aan toe (Gezond Boeren Verstand) en laat op die wijze de besturen van de pensioenfonds een verantwoorde en gemotiveerde beslissing nemen over de te hanteren rekenrente voor een periode van 3 - 5 jaren.

MISVERSTAND

Wijzigingen in adres of andere mutaties in het ledenbestand moeten worden doorgegeven aan de ledenadministratie bij voorkeur via het e-mailadres ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl Het komt wel voor dat leden of personen die namens hen contacten onderhouden er van uit gaan dat mutaties die bij het pensioenfonds bekend zijn automatisch aan de BPP worden doorgegeven. Dit is niet zo, en kan op basis van privacy wetgeving ook niet. Neem in voorkomende gevallen dus altijd contact met ons op. Dat kan ook via de website. www.pfzw-belangenvereniging.nl/contact

Blijf zelfstandig thuis wonen

PROFITEER
NU VAN
€500,-
KORTING

STANNAH TRAPLIFTEN

- ✓ 's Werelds meest gekozen merk trapliften
- ✓ Betaalbare traplift voor elke trap
- ✓ Ruime keuze uit nieuw en gebruikt
- ✓ Ruimtebesparende, opklapbare stoel
- ✓ Levertijd vanaf 3 dagen

STANNAH INLOOPDOUCHE

- ✓ Van bad naar inloopdouche in 1 dag
- ✓ Uw badkamer wordt niet ingrijpend verbouwd
- ✓ 100% waterdicht!
- ✓ Voorzien van antislipstructuur en antibacteriële hars
- ✓ Verkrijgbaar in alle kleuren

Voor vrijblijvende informatie over de producten van Stannah stuurt u de ingevulde coupon in een ongefrankeerde envelop naar **Stannah Trapliften B.V., Antwoordnummer 17006, 2170 VB, Sassenheim.**

Dhr./Mevr:

Postcode: Huisnummer:

Tel. nummer:

E-mail:

Graag ontvang ik informatie over: Trapliften Inloopdouche

Stannah gaat zorgvuldig om met uw gegevens. www.stannah.nl/privacy

9732

BEL GRATIS
0800-5066

VOOR VRIJBLIJVENDE INFORMATIE.
VRAAG NAAR TOESTEL 9732

Stannah

WIJ ZIJN ER OM HET LEVEN GEMAKKELIJKER TE MAKEN

WWW.STANNAH.NL